

Joni Rinne

DIGITALISAATION KEHITTÄMISSUUNNITELMA EURAJOEN
KUNNALLE – VANHEMPIEN OSALLISUUS
VARHAISKASVATUKSESSA

Sosiaalialan koulutusohjelma
2017

DIGITALISAATION KEHITTÄMISSUUNNITELMA EURAJOEN KUNNALLE – VANHEMPIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Rinne, Joni
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Huhtikuu 2018
Ohjaaja: Leväjärvi, Krista
Sivumäärä: 42
Liitteitä: 1

Asiasanat: digitalisaatio, osallisuus, varhaiskasvatus

Digitalisaatio on vielä uusi, mutta koko ajan kehittyvä asia, joka tulee käyttöön yhä useammalla alalla enenevissä määrin. Digitalisaation tuomien mahdollisuuksien oikea käyttö voi mahdollistaa mullistavien asioiden tapahtumisen ja voi säästää sekä aikaa että kustannuksia.

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, miten digitalisaation tuomien mahdollisuuksien avulla voitaisiin parantaa eurajokelaisten vanhempien osallisuutta heidän lastensa varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen aihe on päätetty yhdessä Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksen palvelupäällikön kanssa, koska digitalisaatio on vielä kunnassa uusi asia, ja vaatii tutkimusta ennen satsausten tekemistä. Opinnäytetyön tuloksena on kehittämissuunnitelma Eurajoen kunnalle siitä, miten digitalisaation mahdollisuuksia voitaisiin tulevaisuudessa käyttää vanhempien osallisuuden parantamiseksi varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyö on tutkimuksellinen opinnäytetyö. Tutkimuksessa käytettiin sekä internetkyselyä vanhemmille, että haastattelumetodia varhaiskasvatuksen alan työntekijöille. Opinnäytetyössä tutkittiin vanhempien ja työntekijöiden mielteitä tämänhetkestä tilanteesta sekä siitä, kuinka valmiita oltaisiin digitaalisiin vaihtoehtoihin tiettyissä asioissa. Vaikka vanhempien vastausten määrä jäi vähäiseksi toivomuksiin nähden, on kyselyn analyysi silti jossain määrin luotettava ja vastauksia antava. Eurajoen kunnassa ollaan yllättävänkin valmiita ja halukkaita erilaisille digitaalisille järjestelmille, sovelluksille ja toiminnoille. Jopa työntekijöiden puolelta oltaisiin valmiita tiettyille muutoksille. Opinnäytetyön tuloksena tehty kehittämissuunnitelma on tarkoitettu avuksi Eurajoen kunnalle siinä, mitä mahdollisesti voitaisiin lähteä tekemään digitalisaation avulla, jotta vanhemmat tuntisivat olevansa osallisempia lastensa varhaiskasvatuksessa.

Opinnäytetyön raportti koostuu teoriaosasta, tutkimuksen lähtökohdista, toteutuksen suunnittelusta ja sen analyysistä. Lopussa on vielä itse kehittämissuunnitelma, jossa on asioita, joita voitaisiin lähteä tutkimuksen analyysien perusteella parantamaan ja ideoita muutoksiin tulevaisuudessa.

DIGITALISATION DEVELOPMENT PLAN FOR THE MUNICIPALITY OF EURAJOKI – PARENTS PARTICIPATION IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION

Rinne, Joni

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

April 2018

Supervisor: Leväjärvä, Krista

Number of pages: 42

Appendices: 1

Keywords: digitalisation, participation, early childhood education

---

Digitalisation is still a new issue, but it is continuously developing. It's also becoming increasingly popular in an increasing number of sectors. The proper use of the potential of digitalisation can make things happen and can save both time and cost. This thesis explored how the potential of digitalisation could improve the participation of parents from Eurajoki in early childhood education. The topic of the study has been decided together with Eurajoki municipality's Early Childhood Education Service Manager, because digitalisation is still a new matter in the municipality and requires research prior to making plans and investments. The result of this thesis is a development plan for the municipality of Eurajoki on how to use the possibilities that digitalisation can bring in the future to improve parents' participation in early childhood education.

The thesis is completed by a research. The research included internet inquiries for parents and interviews for early childhood education employees. The thesis investigated parent's and employees' thoughts about the current situation and how prepared are they for digital options in certain matters. Although the number of parents' answers remained low compared to expectations, the inquiry analysis is still somewhat reliable and useful. Parents in the municipality of Eurajoki are surprisingly ready and willing to use various digital systems, applications and functions. Even employees would be prepared for certain changes. The development plan as a result of the thesis is intended to help the municipality of Eurajoki in what could possibly be done with digitalisation to make parents feel more involved in early childhood education.

The thesis report consists of the theoretical part, the starting points of the research, the planning of the implementations and its analyzes. At the end, there is the development plan itself, which contains things that could be improved based on the research and ideas for the future.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	DIGITALISAATIO SOSIAALIALALLA.....	6
2.1	Digitalisaation tulevaisuuden näkymät	7
3	VANHEMPIEN OSALLISUUS	10
3.1	Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa	10
3.2	Kasvatusyhteistyö	12
4	OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT.....	13
4.1	Tutkimuksellinen opinnäytetyö	13
4.2	Digitalisaatio varhaiskasvatuksessa Eurajoella.....	14
4.3	Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa Eurajoella.....	14
4.4	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	15
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
5.1	Tiedonhankinta ja aiheeseen perehtyminen	17
5.2	Kyselylomakkeen luominen.....	18
5.3	Työntekijöiden haastattelu	20
6	TUTKIMUSTULOKSET.....	21
6.1	Vanhempien kyselyn analyysi	21
6.2	Työntekijöiden haastattelujen analyysi.....	29
6.2.1	Päiväkodin johtajan näkökulma	29
6.2.2	Perhepäivähoitajan näkökulma.....	31
6.3	Tutkimustulosten yhteenveto	33
6.4	Tutkimuksen luotettavuus	34
7	KEHITTÄMISSUUNNITELMA.....	36
8	LOPUKSI	39
	LÄHTEET	41

LIITTEET

LIITE 1   Internetkysely vanhemmille

1 JOHDANTO

Päätin jo kauan ennen opinnäytetyön aiheen selvenemistä, että haluan tehdä tutkimuksellisen opinnäytetyön, koska toimintaa on ollut paljon opiskeluissa ja harjoitteluissa ja sitä tulee olemaan tulevaisuuden työssä. En ehkä enää koskaan saa mahdollisuutta tehdä näin laaja-alaista ja pitkäjänteisyyttä vaativaa tutkimusta, josta on jollekin hyötyä. Digitalisaatio on aihe, joka on tällä hetkellä koko ajan ajankohtainen ja se tulee sitä olemaan myös tulevaisuudessa. Vanhempien osallisuus tuli mukaan opinnäytetöihin enemmän intuitiivisesti, koska se vain vaikutti omalta jutulta ja halusin siihen perehtyä. Ehkä se tuntui omalta heikkoudelta varhaiskasvatuksen alalla, johon palavasti halusi perehtyä lisää.

Eurajoen kunnassa varhaiskasvatuksessa ollaan pienen muutoksen kynnyksellä, kun uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat vielä tapetilla ja esimerkiksi uusi älypuhelinsovellus on otettu käyttöön. Digitalisaatio on kunnalle vielä asia, josta ei oikein tiedetä mitä sen kanssa kuuluisi tehdä ja miten siihen aletaan panostamaan. Yhteistyökumppanini tahtoivat kehityssuunnitelman digitalisaation tuomista mahdollisuuksista, jotta he tietäisivät, mitä sen kanssa kannattaisi alkaa tekemään. Vanhempien osallisuus on tietysti vain yksi alue, jota voidaan lähteä parantamaan digitalisaation avulla, mutta tämä opinnäytetyö perehtyy nimenomaan siihen. Olennaisimmat käsitteet opinnäytetyössäni ovat digitalisaatio varhaiskasvatuksessa ja osittain sosiaalialalla sekä vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa. Molemmat teemat ovat itselle hyvin kiinnostavia aiheita, mutta ne olivat yllättävän haastavia löytää teoretietoa, sillä niistä on kirjoitettu yllättävän vähän.

Itse opinnäytetöiden aiheiden tutkiminen oli kuitenkin mieleen jäävin, palkitsevin ja jännittävin vaihe koko opinnäytetyöprosessia. Pääsin ensimmäistä kertaa elämässäni tekemään oikean internetkyselyn, johon oikeat ihmiset vastaavat. Sen analysointi oli ehkä mieluisin osa koko opinnäytetyötä. Myöhemmin tehty varhaiskasvatuksen alan työntekijöiden haastattelu oli myös antoisa ja siitä sai irti ehkä enemmän kuin uskoinkaan. Tahdoin saada näkemyksen sekä asiakkaiden, että työntekijöiden puolelta opinnäytetyön aiheisiin. Kaiken kaikkiaan opinnäytetyöprosessi oli kaikkine ala- ja ylämäkineen hyvin työntäyteinen, mutta palkitseva. Toivottavasti opinnäytetyöni tulee olemaan hyödyksi yhteistyökumppanille, sillä itselle se tulee sitä varmasti olemaan.

2 DIGITALISAATIO SOSIAALIALALLA

Sosiaali- ja terveysministeriö (2017, 5) käyttää digitalisaatiolinjaustensa pohjana valtiovarainministeriön määritelmää digitalisaatiolle, joka on seuraava: ”Digitalisaatio on sekä toimintatapojen uudistamista, sisäisten prosessien digitalisointia että palveluiden sähköistämistä. Kyse on isosta oivalluksesta, miten omaa toimintaa voidaan muuttaa jopa radikaalisti toisenlaiseksi tietotekniikan avulla. Käyttäjälähtöisyys on olennainen osa digitalisaatiota. Hallintoa on kehitettävä asiakkaan näkökulmasta, oli sitten kyse ulkoisesta tai sisäisestä asiakkaasta. Käyttäjälähtöiset digitaaliset julkiset palvelut ovat myös Suomen kilpailukyvyn edellytys.”

Digitalisaation tuleminen sosiaalialalle näkyy konkreettisimmin tietokoneiden ilmentymisenä työntekijöiden pöydille ja kännyköiden käyttämisenä arkisena työvälineenä entistä enemmän. Muutakin on kuitenkin tapahtunut. Reilun kymmenen vuoden sisällä on tehty ja otettu käyttöön sähköisiä asiakastietojärjestelmiä sekä sosiaalialan ammatilaisille tarkoitettuja valtakunnallisia ja alueellisia portaaleja ja verkossa toimivia ohjelmia. Myös asiakkaille suunnattu tiedottaminen ja osin asiointi on siirtynyt yhä enemmän verkkoon tai sähköpostin ja kännykän avulla tapahtuvaksi. (Kuronen & Isomäki 2010, 185.)

Sosiaaliala on suunnannut toimintaansa uudella tavalla, kun toiminnot siirtyvät verkkoon ja asiakkaat asioivat sähköisesti. Verkkotieto ja -viestintä vaikuttavat sosiaalialalla niin asiakkaiden kuin työntekijöiden toimintaan, helpottavat avun tarjoamista ja avun piiriin hakeutumista, tukevat ammattilaisia sekä lisäävät kysyntää uusille sähköisille palveluille. (Heikkonen & Ylönen 2010, 113.)

Sosiaalialalla asiakastietojärjestelmien käyttö on tärkeä digitalisaation tuomien mahdollisuuksien muoto. Asiakkaiden kanssa viestitään myös sähköisesti, tietoa etsitään internetistä ja neuvoja annetaan eri palveluiden käytössä. Sekä asiakkaat että ammattilaiset asioivat entistä enemmän verkon välityksellä ja toisia ihmisiä kohdataan sähköisillä internetfoorumeilla. (Heikkonen & Ylönen 2010, 113-114.)

Digitalisaation ja sähköisten palvelujen lisääntyminen parantaa ihmisten mahdollisuuksia kantaa huolta omasta hyvinvoinnistaan. Toimintatavat muuttuvat sosiaalialalla, kun palveluiden kysyntä kasvaa. Uudet palvelumuodot, jotka perustuvat kansalaisten omaan aktiivisuuteen, vähentävät tätä kysyntää ja on varmempaa, että tulevaisuudessa jokaiselle löytyy tarvitsemansa palvelu. Nämä uudet palvelut vaativat lainsäädännön muutoksia, mutta säästävät suuren määrän yhteiskunnan varoja. Digitalisaation kautta tulevia uusia palveluja kehitettäessä eri palveluntuottajien välinen yhteistyö on oleellinen asia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015.)

Digitalisaatiosta keskusteltaessa myöskään vastahakoisuudelta ei ole luonnollisesti välttytty. Mäkipää (2017) kirjoitti blogissaan siitä, kuinka hänen mielestään yksilöön keskitytään nykyään entistä vähemmän. Myös oletus siitä, että tietokoneiden ja muiden digitaalisten laitteiden käyttömahdollisuus olisi kaikilla sama, ei ole tasa-arvoista ajattelua. Digitalisaatio ei ylety joka kotiin.

Sosiaalialan ammattilaisilla on käytössä tietoteknisiä välineitä oman työnsä tueksi, sekä asiakkaiden kanssa toimiminen tapahtuu tietotekniikan välityksellä entistä enemmän. Sosiaalialan työ on perinteisesti kasvokkain tehtävää työtä, joka perustuu vuorovaikutukseen ja useimmiten henkilökohtaiseen palveluun. Tekniikan käyttö herättääkin siksi paljon kysymyksiä esimerkiksi yksityisyyden suojasta ja asiakkaiden tasa-arvoisesta kohtelusta. (Heikkonen & Ylönen 2010, 123.)

2.1 Digitalisaation tulevaisuuden näkymät

Digitalisaation mukana luodaan uusia mahdollisuuksia eri toiminnoille. Suomi on jo nyt kärkimaita sähköisessä tiedonhallinnassa ainakin terveyden ja hyvinvoinnin osalta, yhtenä esimerkkinä tästä on terveydenhuollon Kansallinen Terveysarkisto Kanta. Digitalisaatio auttaa myös Suomen tämänhetkisiin haasteisiin kuten väestön ikääntymiseen ja maahanmuuttajien erilaisiin tarpeisiin. Niiden kohdalla, kuten laajemminkin, kysyntään pitää vastata pienemmillä resursseilla, mikä vaatii luovuutta ja kustannustehokkuutta. Digitalisaation avulla työn tavat ja sisällöt muuttuvat, mutta niin muuttavat myös asiakkaiden vaatimukset. Uusille sukupolville digitalisaatio on jo oletus, eikä vain lisä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016, 4.)

Valtiovarainministeriö on asettanut periaatteet Sosiaali- ja terveysministeriön (2016, 6) luomien digitalisaatiolinjauksien pohjaksi. (Kuva 1.) Niitä käytetään myös tarkistuslistana kaikissa digitalisaatiota hyötyä käyttävissä kehittämishankkeissa.

Kuva 1. Valtiovarainministeriön periaatteet digitalisaatiolinjausten pohjaksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2016, 6.)

Digitalisaation tulemisen aikakaudella kehittämistyö on keskeistä. Digitalisaatio muuttaa sosiaalialan toimintamuotoja, kun uusia työkaluja, sovelluksia ja tietojärjestelmiä otetaan käyttöön. Asiakkaan ja ammattilaisen välinen suhde voi myös kokea muutosta. Digitalisaation yleistyessä on kuitenkin tärkeä pysyä myös kriittisenä, koska digitalisaation tuomat mahdollisuudet luovat myös haasteita ja sen kautta mahdollisuuksia sosiaalialan ammattilaisille. (Heikkonen & Ylönen 2010, 127-128.) Tärkeä kyseenalaistamisen aihe on, miten digitalisaation tuomat teknologiamahdollisuudet, kuten esimerkiksi erilaiset tietojärjestelmät, muuttavat sosiaalialan työn luonnetta, asiakastyön laatua ja asiakassuhteita. Sosiaalialan työ on ihmisläheistä, joten erilaisten tietojärjestelmien kehittäminen olisi hyvä tapahtua sosiaalialan ammattilaisten ja asiakkaiden ehdoilla. (Kuronen & Isomäki 2010, 192.)

Työtekijän ja asiakkaan välinen suhde saattaa esimerkiksi muuttua, jos asiakas tulevaisuudessa pystyy hyödyntämään paremmin asiakastietojaan. Siitä näkökulmasta tekniikka voi tuoda omia mahdollisuuksiaan vuorovaikutuksen ja asiakasprosessien hallintaan, johon asiakkaat pääsisivät vaikuttamaan helpommin. Digitalisaation tulemisesta huolimatta asiakkailla olisi hyvä olla mahdollisuus valita sähköisen ja fyysisen asioinnin välillä. Sähköiset palvelut voivat olla ns. ”täydentäviä vaihtoehtoja” nykyisiin perinteisiin palveluihin. On myös tärkeää ottaa huomioon asiakkaiden mukaan pääseminen, kun puhutaan palveluiden suunnittelusta. (Heikkonen & Ylönen 2010, 128.)

Asiakas- ja työprosessit sekä alan kehittäminen voivat vahvistua uusien teknisten sovellusten tuella aikaisempaa enemmän erityisesti alan toimijoiden oman tiedonmuodostuksen lähtökohdista. Tieto ja osaaminen ovat kehityksen avaintekijöitä, ja siksi myös suhde teknologiaan sekä sen luomiin uudenlaisiin mahdollisuuksiin on tärkeä hallita tietoon perustuen. (Pohjola, Kääriäinen & Kuusisto-Niemi 2010, 12.) Tulevaisuudessa sosiaalialankin palvelut perustuvat digitalisaation mukana tietojärjestelmiin ja tietoon yleensäkin. Ihminen on kuitenkin tärkein tekijä. Jotta tulevaisuudessakin digitalisaatio toimii ja kehittyy, varsinkin mahdollisimman kustannustehokkaasti, eri tekijöiden roolit yhteistyössä on oltava selkeät. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2017.)

Sosiaalialan ja tietotekniikan suhde on kasvava kohde, joten siitä tarvitaan tämänhetkistä laajempaa tutkimusta. On tärkeää, että sosiaalialalla tekniset sovellukset tukevat ja vahvistavat alan kehittämistä enemmän. Tietoa ja osaamista tarvitaan, sekä suhde teknologiaan ja digitalisaation tuomiin mahdollisuuksiin on tärkeä hallita ja pyrkiä pitämään hyvänä. (Pohjola, Kääriäinen & Kuusisto-Niemi 2010, 12.)

3 VANHEMPIEN OSALLISUUS

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivuilla (2017) osallisuus on määritelty seuraavasti: ”yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä.” Osallisuuden tunne on siis mukana olemisen ja yhteen kuulumisen tunnetta. Sitä syntyy osallistumalla, toimimalla ja vaikuttamalla. Jotta osallisuuden tunnetta voidaan kokea, sitä syntyy tuen, yhteenkuuluvuuden, arvostuksen ja yhteisön jäsenyyden kokemuksista. Tärkeää osallisuudessa on se, että koetaan voida vaikuttaa yhteisössä. (Mäkisalo-Roppo-
nen 2016, 16-17.)

Osallisuus terminä voidaan jakaa neljään osaan: tiedon saamisen oikeuteen, suunnitteluun osallistumiseen, omaan toimintaan ja päätöksentekovaltaan. Kun yksilö on osallinen, hän on mukana suunnittelemassa, kommentoimassa ja mahdollisesti myös toteuttamassa asioita, jotka koskevat häntä itseään tai tämän opinnäytetyön sisällä hänen lastansa. Osallisuus auttaa ehkäisemään syrjäytymistä omaa (tai oman lapsen) elämää koskevasta päätöksenteosta. Osallisuutta tutkittaessa tyytyväisyyskyselyt ovat tärkeä osa, mutta ne eivät riitä. Myös toiminnan ihmislähtöisten kehittämistarpeiden selvittäminen järjestelmäkeskeisten toimintatapojen keskellä on oleellista. (Mäkisalo-Roppo-
nen 2016, 16-17.)

3.1 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Vanhempien osallisuus ei ole yhtä suuressa osassa varhaiskasvatuskirjallisuutta kuin lasten osallisuus. Lapsen kuitenkin ollessa varhaiskasvatuksen keskeisin asiakas on ymmärrettävää, että lapsien osallisuus on enemmän tutkittu ja kirjoitettu aihe. Jonkin verran tietoa kuitenkin löytyy myös vanhempien osallisuudesta. Suuri osa löytyneestä teorialiedosta on monen vuoden takaa, joka pitää myös ottaa huomioon niin, että muutosta on vuosien aikana tapahtunut. Tulevaisuudessa vanhempien osallisuus tulee todennäköisesti olemaan enemmän esillä myös tutkimuksissa ja uusissa teorialähteissä, varsinkin kun vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö on osana Opetushallituksen (2016) tekemiä varhaiskasvatussuunnitelman perusteita.

Oleellista päivähoiton onnistumisen takaamiseksi olisi vanhempien osallistuminen etenkin aloitus- ja tutustumisvaiheessa, jonka jälkeen varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan vanhempien ja henkilöstön toimesta. Vanhemmat ovat osallisena myös kehityksen seuraamisessa, arvioinnissa ja yhteisessä suunnittelussa tietyin aikavälein. (Tiilikka 2010, 68.) Tiilikan (2010, 68) mukaan vanhemmista voi nähdä hyvin heidän tietoisuutensa omasta osuudestaan sekä käsityksistään kasvattamisessa.

Sen lisäksi että varhaiskasvatuksen henkilöstö ja siellä mukana olevat lapset suunnittelevat ja kehittävät varhaiskasvatuksen kasvatustyön ja toiminnan tavoitteita, vanhemmilla tulee olla mahdollisuus osallistua siihen myös (Opetushallitus 2016, 33). Vanhemmat voivat olla osallisia varhaiskasvatuksessa asettumalla ammattilaisten eli henkilöstön rinnalle jo heidän lapsensa varhaiskasvatuksen sisältöjen ja toteutustapojen suunnitteluvaiheessa (Mäkisalo-Ropponen 2016, 16-17). Yhteistyössä käytetään hyväksi tieto- ja viestintäteknologiaa. Vanhempien yhteistyö varhaiskasvatuksen kanssa voi myös vaikuttaa positiivisesti ja tukea lasten vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta. Se, että varhaiskasvatuksessa mukana olevat vanhemmat verkostoituvat ja toimivat yhdessä, vahvistaa yhteisöllisyyden tunnetta ja tukee henkilöstön työntehoa. (Opetushallitus 2016, 33.)

Vanhempien kokemusten mukaan suurin hyöty heidän osallisuudestaan tapahtuu kasvatuskeskusteluissa ja neuvotteluissa, joissa vanhemmat voivat vaikuttaa lapsen asioihin. Osa vanhemmista tyytyy osallistumaan vain etäältä, kun taas osa haluaisi osallistua mahdollisuuksien antamaa määrää enemmän varhaiskasvatuksen toiminnan suunnitteluun ja kasvatuskeskusteluihin. Joillekin vanhemmista käytännön toimintaan osallistuminen olisi mielekkäämpää. Eri perheissä suhtaudutaan hyvin eri tavoin omaan osallisuuteen, joka johtaa varhaiskasvatuksen ammattilaisten hyvin erilaisien odotusten kohtaamiseen. Vanhemmilla on eri elämäntilanteissa erilaiset tarpeet, ja sen kautta eri perheille ja erityisesti vanhemmille pyritään etsimään yksilöllisiä tapoja osallistua. Kaikki perheet eivät pysty toteuttamaan samanlaista yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa. (Tiilikka 2010, 72.)

Välimäki kirjoitti vuonna 2002 (80), että lapsiperheet ovat tavanomaisesti tunnettu vaisuina vaikuttajina ja osallistujina. Syynä tälle todennäköisesti pienet lapset, jotka sitovat vanhemmat vain kotielämään. Lapsiperheissä tapahtuu koko ajan kuitenkin

niin paljon, että tahto ja jaksaminen osallistumiseen, kuten päivähoidon palveluiden kehittämiseen jäävät vähäiseksi. Myös uskon puute vaikuttamisen merkityksenä voi olla syynä. Muutosta vuodesta 2002 on varmasti jonkin verran tapahtunut lapsiperheiden vaikuttamisessa ja osallistumisessa, mutta todennäköisesti arki heillä on vielä nykypäivänäkin hektistä.

Kuitenkin Kronqvistin ja Jokimiehen (2008, 31) tekemässä tutkimuksessa 3500:sta huoltajasta 95% kertoi yhteistyön varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa olevan erittäin tärkeää. Samassa tutkimuksessa alle puolet vastaajista oli sitä mieltä, että he pystyvät osallistumaan varhaiskasvatuksen toimintaan riittävästi. Muissa tutkimuksissa kuitenkin vanhemmat ovat olleet hyvin tietoisia osallistumismahdollisuuksistaan, mutta syystä tai toisesta olivat estyneitä tai epäröivät käyttää niitä. (Tiilikka 2010, 75.)

3.2 Kasvatusyhteistyö

Vanhempien osallisuuden voi nähdä myös kasvatuskumppanuudessa tai kuten nykyään mm. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 -asiakirjassa (Opetushallitus, 2016, 33) puhutaan kasvatusyhteistyöstä. Kasvatusyhteistyössä vanhemmat osallistuvat aktiivisesti ja toimivat tasavertaisena osapuolena sen asian eteen, jotta lapsen päivähoitoprosessi sujuu parhaalla mahdollisella tavalla (Tiilikka 2010, 68). Varhaiskasvatuksessa huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, koska sillä on tärkeä merkitys. Tavoitteena on saada sekä huoltajat että henkilöstö sitoutumaan lasten kehityksen, oppimisen ja turvallisen ja terveen kasvun edistämiseen. (Opetushallitus 2016, 32-33.)

Kasvatusyhteistyössä tärkeintä ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi (Kaskela & Kekkonen 2006, 5). Kasvatusyhteistyö on osaamishaaste varhaiskasvatuksen ammattilaisille, mutta samalla se on ainoita tapoja vanhempien mielipiteiden saamiseen ja siihen, että vanhemmat pääsevät osallistumaan täysipainoisesti ja oikeasti. Kun kasvatusyhteistyö on parhaimmillaan, silloin ammattilaiset ja vanhemmat muodostavat vuorovaikutussuhteen, jossa molemmat osapuolet ymmärtävät toisiaan, vastuu pystytään jakamaan ja oikeat ratkaisut löydetään. Ammattilaisen aloitteellisuus on kuitenkin tällaisessa suhteessa tärkeämpi osa. Kasvatusyhteistyö on suuri osa vanhem-

man osallisuutta varhaiskasvatuksessa, mutta se vaatii eri osapuolien tutustumista, kasvatuskulttuurin hyväksymistä ja positiivisten kokemusten saamista. (Tiilikka 2010, 60-70.) Usein kasvatusyhteistyösuhteen kehittyminen loppuu jo alkuvaiheiden jälkeen, eikä aina todellista syvenemistä kunnolla dialogiseksi suhteeksi tapahdu (Karila, 2006, 105).

4 OPINNÄYTETYÖN LÄHTÖKOHDAT

4.1 Tutkimuksellinen opinnäytetyö

Opinnäytetyön tavoitteena on innostaa opiskelijaa hankkimaan, jäsentämään ja muokkaamaan omaan ammattialaansa liittyvää uusinta tietoa. Kirjoittamalla opitaan paitsi alan keskeisiä sisältöjä myös työelämässä tarpeellisia viestinnän taitoja. (Liukko & Perttula, 2017.) Opinnäytetyöstä ilmenee opiskelijan asiantuntijuuden kehittyminen ja itsenäinen ajattelu, kuten myös yhteistyösaamisen taidot (Falenius, Leino, Leinonen, Lumme & Sundqvist, 2006).

Tutkimuksellisessa opinnäytetyössä etsitään vastauksia työelämän kysymyksiin tai ongelmiin tekemällä kokeita, mittauksia, kyselyjä tai haastatteluja. Kyse voi olla esimerkiksi jonkin asian kartoittamisesta, tutkimisesta, kehittämisideoista työelämän käytäntöjen parantamiseksi tai uuden toimintamallin kehittämisestä. (Lapin AMK:n www-sivut 2017.) Tässä opinnäytetyössä käytetään kysely- ja haastattelumetodia kehittämisideoiden löytämiseksi.

Opinnäytetyön raportti antaa informaatiota tehdystä työstä ja välittää prosessin ajatukset lukijalle. Raportti tulee olla kirjoitettu siten, että lukijat ymmärtävät, mitä on tehty ja miksi. Raportti kertoo mitä, miksi ja miten tutkittiin, millaisia tuloksia saatiin ja mitä niistä on pääteltävissä. (Liukko & Perttula, 2017.)

4.2 Digitalisaatio varhaiskasvatuksessa Eurajoella

Digitalisaation näkökulmasta Eurajoen kunnassa eletään tällä hetkellä muutoksen aikaa, kun uusi Varhaiskasvatus Mukana -järjestelmä otetaan kunnolla käyttöön alkuvuonna 2018. Varhaiskasvatus Mukana -järjestelmän kautta tehdään sähköinen päivähoitohakemus ja ilmoittautuminen esiopetukseen, sähköinen sijoitus- ja maksupäätös ja sähköinen hoitoaikojen ilmoittaminen. (Ketola sähköposti 11.10.2017.) Sen avulla myös raportoidaan päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa lasten läsnäolotiedot mobiililaitteella suoraan perusjärjestelmään (CGI:n www-sivut 2007). Varhaiskasvatus Mukana toimii myös varhaiskasvatuksen päiväkirjana henkilöstölle. Muita Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksessa käytettäviä tietojärjestelmiä ovat ProConsona Päivähoito ja ProConsona Päivähoito Mukana. Ensimmäiseksi mainittu toimii asiakirjarekisterinä, joka sisältää ajankohtaiset tiedot ja kokonaisnäkemyksen lapsen tilanteesta sekä sijoitus-, jono- ja paikkatilannetiedot. Mukana-sovellus on matkapuhelimeen liitettävä lisäominaisuus, jonka avulla lasten läsnäolot raportoidaan suoraan päivähoitojärjestelmään. (Ketola sähköposti 11.10.2017.)

4.3 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa Eurajoella

Eurajoen kunnan varhaiskasvatussuunnitelmassa (2017, 30) määritellään, että lasten huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisen yhteistyön tavoitteena on huoltajien ja henkilöstön yhteinen sitoutuminen lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen.

Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksessa ollaan kiinnostuneita ja arvostetaan vanhempien esittämiä ajatuksia ja mielipiteitä, reagoidaan niihin ja mahdollisuuksien mukaan tuodaan ne osaksi varhaiskasvatuksen arkea. Kunnan varhaiskasvatuksessa kehitetään huoltajien mahdollisuuksia tehdä aloitteita ja ilmaista mielipiteitään ja näin he voivat osallistua toimintayksikön varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin. Tavoitteena on saada aikaan säännöllisen arvioinnin ja kuulemisen käytäntö. (Eurajoen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 28.)

Eurajoella tehdään jokaiselle varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle oma varhaiskasvatussuunnitelma yhteistyössä lapsen ja lapsen vanhempien kanssa. Suunnitelman laatimista varten järjestetään varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu (vasu-keskustelu), jossa henkilöstölle ja vanhemmille muodostuu yhteinen näkemys lapsesta ja lapsen varhaiskasvatuksellisista tarpeista. Vasu-keskustelussa mahdollistetaan vanhempien osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Henkilöstön näkökulmasta pedagoginen dokumentointi on keskeinen työmenetelmä varhaiskasvatuksessa ja se liittyy olennaisena osana myös vasu-keskusteluihin. Siihen kuuluu mm. lapsiryhmän havainnointi ja tiedon kerääminen toiminnan suunnittelua varten. Se mahdollistaa myös vanhempien osallistumisen toiminnan arviointiin, suunnitteluun ja kehittämiseen. (Eurajoen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 44.)

Vasu-keskusteluissa kuullaan vanhempien ja lasten ajatuksia ja toiveita varhaiskasvatukseen liittyen. Vasu-keskustelujen lisäksi vanhempien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä ja käydään keskusteluja tuonti- ja hakutilanteissa. Nämä keskustelut ja kohtaamiset olivat vanhemmille aiemmin tehdyn kyselyn mukaan erittäin tärkeitä ja antoisia, ja niiden merkitys korostui yhteistyössä. Toimintayksiköissä huoltajien osallisuutta toteutetaan myös asiakastyytyväisyyskyselyillä sekä järjestämällä erilaisia tapahtumia ja vanhempainiltoja. (Eurajoen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma 2017, 30.)

4.4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Kun lähdin kyselemään Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksen johtajalta ja palvelupäälliköltä mahdollisia aihe-ehtouksia opinnäytetyöhön, nousi esille uusien varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kautta tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen ja digitalisaatio. Yhteistyökumppanini olivat yhtä mieltä siitä, ettei Eurajoella olla vielä satsattu digitalisaation tuomiin mahdollisuuksiin varhaiskasvatuksessa, ja niitä olisi hyvä tutkia ennen suurien satsausten tekemistä. Vanhempien osallisuus tuli taas enemmän itseltäni, koska tahdoin tutustua enemmän varhaiskasvatuksessa mukana oleviin vanhempiin. Pian yhtyivät edellä mainitut ajatukset ja opinnäytetyön tarkoitukseksi kehkeytyi kehittämissuunnitelma sille, miten digitalisaation avulla voidaan parantaa vanhempien osallisuusmahdollisuuksia Eurajoen kunnassa.

Opinnäytetyön tutkimuksen kautta saadaan osviittaa siitä, mitä eurajokelaiset varhaiskasvatuksessa mukana olevat vanhemmat ovat mieltä osallisuudestaan tällä hetkellä ja minkälaisia muutoksia he mahdollisesti olisivat valmiita ottamaan vastaan ja haluaisivat. Tarkoituksena on myös saada varhaiskasvatuksen alan henkilökunnalta mielipidettä siihen, miten digitalisaation tuomia mahdollisuuksia voitaisiin mahdollisesti käyttää hyväksi vanhempien osallisuuden kasvattamiseksi.

Opinnäytetyöni tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisena eurajokelaiset vanhemmat näkevät osallisuusmahdollisuutensa varhaiskasvatuksessa?
2. Millaisia digitalisaation kautta tulevia mahdollisuuksia vanhemmat näkisivät tarpeellisiksi heidän osallisuutensa parantamiseksi?
3. Mitä mieltä varhaiskasvatuksen henkilökunta on vanhempien osallisuusmahdollisuuksista ja mahdollisista digitalisaation tuomista mahdollisuuksista?

Tavoite opinnäytetyölle on saada ajatus siitä, minkälaisia toivomuksia vanhemmilla on heidän osallisuutensa parantamiseksi Eurajoen kunnassa. Satsauksia on helpompi tehdä, kun tiedetään, mitä asiakkaat ovat tämänhetkisestä tilanteesta mieltä. Varhaiskasvatuksen alan henkilökunnan mielipide on myös tärkeä, sillä mitä ikinä digitalisaation mahdollisuuksilla saadaankaan aikaan varhaiskasvatuksessa – olivat ne sitten uusia sovelluksia puhelimiin tai tietokonejärjestelmiä - henkilökunta on niiden kanssa tekemisissä paljon.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tiedonhankinta ja aiheeseen perehtyminen

Digitalisaatio on itselleni kiinnostava aihe, ja oli mielenkiintoista lähteä etsimään, kuinka paljon siitä on kirjoitettu tähän päivään asti. Tahdoin saada mahdollisimman paljon tietoa eri lähteistä, sekä vanhempaa että uudempaa tietoa. Kun opinnäytetyön tuloksena on kehittämissuunnitelma kunnalle, halusin olla varma, että tekemäni työ on laadukasta ja sitä kautta lopputulos olisi hyödyllinen sekä itselle että yhteistyökumppanille. Vaikka aihe itsessään jo oli innostava ja tiesin siitä jonkin verran, itselle uutta tietoa löytyi huomattava määrä ja jo tiedonhankintavaiheessa opin paljon, mikä varmasti helpotti opinnäytetyön seuraavien vaiheiden suunnittelua ja toteutusta.

Tämä opinnäytetyö vaati laaja-alaisen tiedonhankinnan ja aiheeseen perehtymisen jo pelkästään senkin takia, että digitalisaatio on sanana niin uusi, ettei sitä löydy käytettävän monessakaan lähteessä. Teoria-aineistoa piti etsiä monilla eri hakusanoilla ja vaihtoehdoilla. Digitalisaatiosta on kuitenkin kirjoitettu useita teoksia, mutta sanaa digitalisaatio niissä ei välttämättä vielä ole mainittu. Digitalisaatioon liittyvistä asioista ja sen tuomista mahdollisuuksista on kirjoitettu jo vuosia, ja sen tulemistä on ennustettu selvästi jo kauan. Kun digitalisaatiosta löytyi vähemmän tietoa, osallisuus varhaiskasvatuksessa oli kirjallisuudessa suuremmassa osassa. Lasten osallisuudesta on kirjoitettu paljon, mutta vanhempien osallisuus on jäänyt vähemmälle. Olin tästä yllättynyt, sillä vanhemmat ovat kuitenkin myös suuressa osassa lasten kehitystä myös varhaiskasvatuksessa, varsinkin kun kasvatusyhteistyö on hyvin arvostettua tällä hetkellä. Vanhempien näkökulmaa varhaiskasvatuksessa on tarkasteltu huomattavasti vähemmän kuin lapsen, mutta hyviä lähteitä kuitenkin löytyi.

Tiedonhankintaa tein tähän opinnäytetyöhön kaiken kaikkiaan kolmea erilaista. Kirjallisuuslähteiden etsiminen oli ensimmäinen tapa, joka on tietysti oleellinen osa opinnäytetyön laatimista. Osallisuudesta löytyi paljon kirjallisuutta, vanhempien osallisuudesta varhaiskasvatuksessa vähemmän. Kun huomasin digitalisaatiosta kirjoitetun tiedon vähäisen määrän, päätin siirtyä internetiin, koska digitalisaatio on niin uusi asia ja internetistä löytyy päivä päivältä enemmän informaatiota sisältäviä sivustoja. Löysin

kuin löysinkin tietoa digitalisaatiosta huomattavasti paremmin internetsivuilta. Kolmas, mutta hyvin tärkeä tapa etsiä informaatiota oli sähköpostitse oikeisiin ihmisiin yhteyttä ottamalla. Lähetin sähköpostia ympäri Satakuntaa eri kuntien it-asiantuntijoille, tai miten ikinä kyseisessä kunnassa olikaan heidän kyseinen henkilönsä tituleerattu. Monilla eri kunnilla oli eri titteleitä, mikä teki yhteydenotosta hieman vaikeampaa. Omaksi harmikseni kaikki eivät viestiini vastanneet, mutta viestiin vastauksen sain Eurajoen kunnan it-asiantuntija Kalle Ketolalta, Rauman kaupungin varhaiskasvatuksen palveluohjaaja Merja Goossenilta ja atk-tukihenkilö Tuija Laaksoelta, Eurajoen kunnan it-asiantuntija Liisa Jacksenilta ja varhaiskasvatuspäällikkö Pauliina Virralta, Harjavallasta ICT-asiantuntija Kari Rintamaalta ja Huittisten kaupungin järjestelmäasiantuntija Mikko Tihumäeltä. Heidän antamallaan tiedoilla pystyin tutkimaan erilaisten järjestelmien ja ohjelmien tietoja ja antia. Tahdoin saada tällaista informaatiota, jotta pystyin saamaan näkemyksen siitä, millaisia ohjelmia kunnissa ja kaupungeissa nyt käytetään ja millaisia palveluita ne pyrkivät helpottamaan. Tämän tutkimuksen ja ”benchmarkingin” jälkeen tein kyselyn vanhemmille.

5.2 Kyselylomakkeen luominen

Kyselylomake tuntui luontevimmalta tavalta saada vastauksia kysymyksiin vanhemmilta heidän ajatuksistaan omasta osallisuudestaan ja digitalisaation tuomista mahdollisuuksista. Aluksi ajattelin, että kysely kulkeutuu jokaisen vanhemman tietoisuuteen sähköpostin kautta. Kun kuitenkin selvisi, että päiväkodit eivät pidä yllä minkäänlaisia sähköpostilistoja, joiden kautta kysely saataisiin helposti kaikille, päätimme yhdessä Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksen palvelupäällikön kanssa kyselyn laittamisesta Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksen internetsivulle. Varhaiskasvatuspaikoista kuitenkin kerrottaisiin kyselyn olemassaolosta ja kehoitettaisiin vanhempia käymään vastauksensa siihen. Kysely oli Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksen sivuilla nimellä ”Kysely Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksessa mukana oleville vanhemmille” ja se oli auki ajalla 24.11.2017-30.12.2017 eli vastausaikaa oli viisi viikkoa.

Loin kyselyn Google Forms -ohjelman kautta, joka on itselle tutuin vaihtoehto ja sen käyttöä käytiin läpi myös luennoilla SAMK:ssa. Tahdoin tehdä kyselystä mahdollisimman helposti vastattavan ja selkeän. Osallisuus on varmastikin useille vanhemmille

tuttu termi, mutta digitalisaatio ei välttämättä ole. Varmistuakseni termien sisäistämisestä, liitin kuitenkin molempien edellä mainittujen sanojen selitykset kyselyn alkuun, jotta kyselyyn vastaajat ovat varmasti selvillä siitä, mihin vastaavat. Kyselyn alkuun minun piti lisätä esittelyteksti minusta ja opinnäytetyöni aiheesta, koska kysely ei men-nytkään eteenpäin sähköpostina vaan se lisättiin Eurajoen kunnan sivuille, kuten jo edellä mainittiin. Kysely sisälsi sekä monivalintakysymyksiä että vapaan sanan kysymyksiä. Tällä halusin varmistaa, että he jotka tahtovat tarkemmin kertoa omia ajatuksiaan, saisivat siihen myös mahdollisuuden. Laadin kysymyksiä sen perusteella, missä näin vanhemmilla eniten mahdollisuuksia olla osallisena lapsensa varhaiskasvatuksessa ja saada siitä tietoa. Kysymykset käsittelivät palautteen antamista varhaiskasvatuksikkoon, tiedon saamista lapsen päivän kulusta, informaation saamista oman lapsen ryhmän toiminnasta ja päiväkodin toiminnan seuraamista ja oman osallisuuden toteuttamista. Kysely oli tietyllä tavalla tyytyväisyyskysely tämänhetkiseen tilanteeseen, mutta en halunnut jäädä vain juuri tähän hetkeen, vaan halusin luoda myös kyselyyn vastaajille sellaisen ajatuksen, että mitä he tekisivät juuri digitalisaation avulla, jotta heidän tämänhetkinen tilanteensa parantuisi, mikäli siihen oli tarvetta ja mahdollisuuksia. Tahdoin leikitellä sillä ajatuksella, että digitalisaation avulla voitaisiin tehdä mitä tahansa. Ajattelin sillä tavalla saada vanhempien mielikuvituksen heräämään ja oikeasti miettimään, miten tämänhetkinen teknologia voisi parantaa heidän arkeaan ja osallisuuttaan heidän lapsensa varhaiskasvatuksessa.

Olen tyytyväinen tekemääni kyselyyn, sillä se on helposti lähestyttävä, mukaansa tem-
paava ja rennon oloinen. En tahtonut tehdä liian virallista, jäykkää ja kaavamaisen
tuntuista kyselyä, koska tahdoin nähdä, miten vanhemmat ensinnäkin suhtautuvat di-
gitalisaatioon ja sitä kautta lähtevät miettimään jopa hieman lennokkaasti tämänhet-
kistä tilannettaan osallisuutensa näkökulmasta. Lisäksi halusin myös nähdä, ovatko
vanhemmat sitä mieltä, että digitalisaation avulla voidaan vielä enemmän kehittää hei-
dän osallisuusmahdollisuuksiaan. Kyselyn kysymykset ovat opinnäytetyön liitteenä
(LIITE 1).

5.3 Työntekijöiden haastattelu

Kun huomasin kyselyyn vastanneiden vanhempien olevan suurimmaksi osaksi perhepäivähoidon asiakkaita, päätin sen perusteella haastateltavani henkilökunnan osalta. Päätin pyytää haastattelua yhdeltä perhepäivähoitajalta ja yhdeltä päiväkodin johtajalta, jotta saan kuvaa ainakin niiltä molemmilta osapuolilta. Toteutin haastattelut yksilöhaastatteluina.

Haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelussa edetään tiettyjen ennalta suunniteltujen teemojen mukaisesti, muttei täysin valmiiksi muotoiltujen kysymysten kautta. (Manninen, Rissanen & Ruohonen 2009). Tässä tutkimuksessa tehtyjen haastattelujen teemana toimi vanhemmille tehty tutkimus. Pidin haastattelut tietyn teeman sisällä, koska halusin saada työntekijöiltä kommentteja vanhempien vastauksiin ja sitä kautta nähdä, ovatko he samaa mieltä asioista vanhempien kanssa. Olin haastattelujen pohjaksi tehnyt koosteen vanhempien kyselystä, ja haastattelussa kävimme teemoina läpi vanhempien vastauksia ja kyselin haastateltavalta hänen mielipiteitään niihin. Näin sain opinnäytetyöhöni mielipiteitä ja näkemyksiä sekä varhaiskasvatuksen työntekijöiltä, että asiakkailta, jolloin voin tehdä kehittämissuunnitelmaa ainakin osittain molempien osapuolien näkökulmaa hyödyntäen.

Haastateltavia henkilöitä en valinnut millään tietyllä tarkoituksella, vaan täysin intuitiivisesti. Luvian päiväkotia Kuunarin johtaja Kristiina Kulju on minulle tuttu henkilö ja hänet sain haastateltavakseni päiväkotien puolelta. Yhden perhepäivähoitajan sain myös vapaaehtoiseksi haastatteluun Eurajoen kunnan perhepäivähoidon esimiehen kautta. Haastattelut suoritin tammikuun 2018 loppupuolella.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Vanhempien kyselyn analyysi

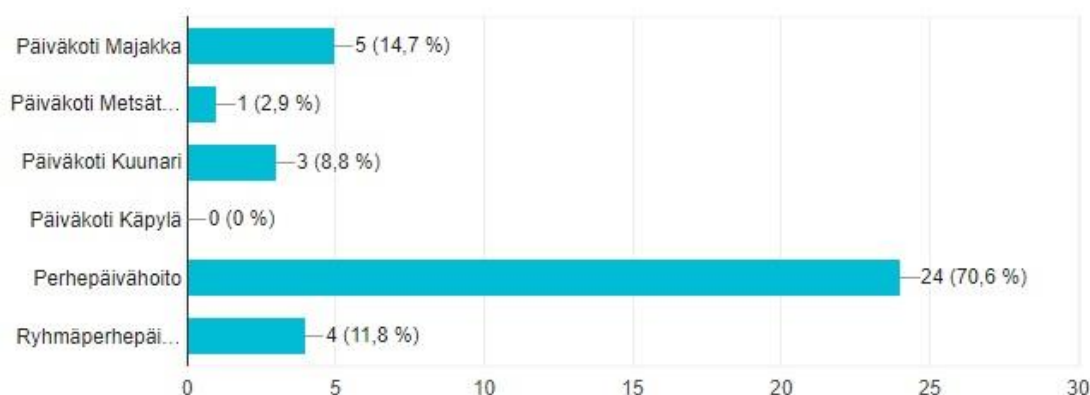
Kysely nimeltä ”Kysely Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksessa mukana oleville vanhemmille” oli auki Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksen internetsivuilla 24.11.2017-30.12.2017, jonka aikana sain 34 vastausta. Kyselyyn vastanneiden määrä on vähäinen verrattavissa siihen, että kyseessä on kuitenkin yli 9000 asukkaan kunta. Kysely ei siis ole saavuttanut vastaajia halutulla tavalla. Kunnan sivut eivät välttämättä ole kaikille kuntalaisille tuttu paikka, eikä siellä tule käytyä ihan muuten vain. Muistutusviestin jälkeen, joka meni päiväkoteihin ja perhepäivähoito- ja ryhmäperhepäivähoitopaikkoihin, vastauksia tuli kuitenkin huomattavasti enemmän.

Kyselyyn vastanneista 85,3% oli äitejä ja loput 14,7% isiä. ”Muu huoltaja” vaihtoehtoa ei käytetty. Äidit olivat olleet huomattavasti aktiivisempia kyselyyn vastaajia. Tämä voi kertoa siitä, että äidit ovat halukkaampia ja innokkaampia olemaan aktiivisia lastensa varhaiskasvatukseen osallistumisessa ja haluavat vaikuttaa. Äitien suurempi määrä voi myös kertoa siitä, että he hakevat lastaan useammin varhaiskasvatuspaikasta, jolloin saavat tiedon kyselystä paremmin.

Päiväkotien kautta viesti kyselystä ei mennyt vanhemmille perille yhtä hyvin kuin perhepäivähoidon puolella; siitä kertoo kysymyksen 2 vastausjakauma (Kuva 2.) 34 vastaajasta 9 eli 26,4% kertoi lapsensa olevan päiväkodissa, kun taas 70,6% vastauksista oli tullut vanhemmalta, jonka lapsi on perhepäivähoidossa. Tällainen ero voi johtua siitä, että perhepäivähoitopaikat ovat paljon pienempiä ja siellä informaatio kulkee usein vain yhdellä ihmisellä, kun taas päiväkodeissa ja ryhmäperhepäivähoidossa (vastausprosentti 11,8%) informaatio kulkeutuu monen ihmisen kautta ja voi helposti unohtua työntekijöiltä. Yksin toimivat perhepäivähoitajat saattavat muistaa paremmin kertoa asiasta vanhemmille.

2. Lapseni varhaiskasvatuspaikka/päiväkoti? (voit valita myös useamman)

34 vastausta

Kuva 2. Kysymyksen 2 vastausjakauma lapsen varhaiskasvatuspaikkaa koskien.

Kysymys 3 sisälsi jo enemmän opinnäytetyön aiheeseen kuuluvaa tietoa. Kysymyksessä tuli numeroin 1-5 arvioida, kuinka tyytyväinen on tällä hetkellä omiin osallisuusmahdollisuuksiinsa kokonaisuudessaan lapsen varhaiskasvatuksessa. Eniten vastauksia tuli numeroon 4, jonka vastasi 55,9% vastaajista. Päätynumerona 5, joka kuvasi samaa tyytyväinen, vastasi 38,2%. Vain 5,9% arvioi tyytyväisyytensä keskikohtaan numero 3. Tyytymättömyyden puolella numeroita 1 ja 2 ei valinnut kukaan. Tästä vastausjakaumasta voidaan päätellä, että vastaajat ovat keskimäärin tyytyväisiä omiin osallisuusmahdollisuuksiinsa, kuitenkin suurin osa oli tyytyväisyyden kannalla, ja tyytymättömyyden kannalla ei ollut yksikään vastaaja. Täysin tyytyväisiä oli kuitenkin vähemmän kuin hieman vähemmän tyytyväisiä, joten parantamisen varaakin selvästi on. Kyselyissä toisaalta on aina otettava huomioon, että päätyvaihtoehtoja valitaan varauksella. 4. kysymys sisälsi vapaan tilan ilmaista sellaisia syitä, jotka aiheuttavat tyytymättömyyttä tai tyytyväisyyttä. Vastauksia tuli 3 kappaletta. Erään vastaajan mielestä hän on tyytyväinen, koska vuorovaikutus toimii perhepäivähoidon kanssa hyvin. Vaikka kysymyksen 3 mukaan suurin osa vastaajista oli tyytyväisiä osallisuusmahdollisuuksiinsa, vain harva osasi tai halusi selvittää, mistä tyytyväisyys johtuu.

Kysymys 5 koski suullisen palautteen antamisen mahdollisuuksia lapsen varhaiskasvatuspaikassa. Vastausvaihtoehdot olivat 1-5, jossa 1 tarkoittaa huonoja mahdollisuuksia ja 5 hyviä. Suullista palautetta pystyivät mielestään hyvin antamaan 76,5% vastaajista. Muutenkin suullisen palautteen antamisen mahdollisuudet ovat selvästikin

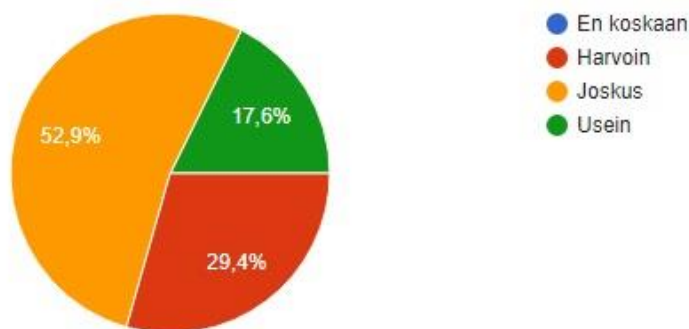
Eurajoen kunnassa hyvät, sillä loput 23,5% vastaajista valitsi vaihtoehdon 4 ja lopuille alhaisimmille vaihtoehdoille ei vastauksia tullut. Kysymys 6 oli vastaavanlainen kuin edellinen, mutta kyse oli kirjallisen palautteen antamisesta. Tässä kysymyksessä vastaukset jakautuivat paljon enemmän kuin suullisen palautteen kohdassa. Hyvät mahdollisuudet kuitenkin keskimäärin vastaajilla heidän mukaansa on, sillä vaihtoehdon 5 valitsi 50% ja vaihtoehdon 4 valitsi 32,4% vastaajista. Tämän mukaan voidaan siis ajatella, että vastaajat pystyvät myös kirjallisesti antamaan palautetta tilanteen tullen. Kysymysten 5 ja 6 ero on kuitenkin se, että kun 5. kysymyksen vastaukset olivat jakautuneet vain kahteen vastausvaihtoehtoon, 6. kysymyksen vastaukset ovat jakautuneet neljään osaan. 2,9% vastaajista kysymyksessä 6 oli valinnut vaihtoehdon 2, ja 14,7% vaihtoehdon 3. Kirjallisen palautteen antamismahdollisuuksista ollaan siis hieman eri mieltä kuin suullisen palautteen. Tämä voi johtua siitä, että suullisen palautteen antaminen esimerkiksi suoraan varhaiskasvatuspaikalla on vaivattomampaa, kun kirjallisesti palautteen antaminen vie enemmän aikaa.

Seuraava kysymys 7 käsitteli palautteen antamisen toistuvuutta. Vastaajan tuli kertoa, kuinka usein antaa palautetta varhaiskasvatuspaikan toiminnasta yleensäkin. Nyt ei siis kyse ollut erikseen hyvästä, huonosta, kirjallisesta tai suullisesta palautteesta vaan palautteen antamisesta yleensä. Palautteen saaminen on tärkeä osa toiminnan kehittämistä, ja olisi varhaiskasvatuksen kannalta hyvä, että palautetta saisi säännöllisesti. Kyselyn mukaan 52,9% vastaajista antaa palautetta joskus, joka oli ennakkoluulojeni perusteella myös suosituin vaihtoehto, sillä se on hieman ympäröivää, mutta kertoo myös jonkinasteisesta aktiivisuudesta ja on mielestäni jo riittävä palautteenannon määrä, jotta saadaan riittävästi palautetta jota käydä läpi palavereissa ja joka auttaa kehittämään toimintaa. Toiseksi eniten vastauksia sai vaihtoehto ”harvoin”, joka sekin kertoo vanhemman antavan palautetta, mutta ei hirveän usein ja säännöllisesti. Todennäköisesti vain silloin, kun sille nähdään tarve. Kaikki vanhemmat eivät selvästikään ole yhtä halukkaita vaikuttamaan varhaiskasvatuspaikan toimintaan. Kukaan vastaajista ei kuitenkaan valinnut ”en koskaan” -vaihtoehtoa, vaan jäljelle jääneet 17,6% vastasivat antavansa palautetta usein. Kuten kuviosta kuvassa 3 näkyy, kaikki kyselyyn vastanneet antavat palautetta, mutta eri säännöllisyyksillä. Toisille riittää vain tärkeistä asioista huomauttaminen, kun taas joillekin lähes kaikista asioista on hyvä sanoa. Enemmän kuitenkin on vähemmän palautetta antavia kuin usein antavia. Palautteet

täytyy kuitenkin ottaa tasapuolisesti huomioon ja antaa siihen kaikille mahdollisuus, jotta vanhemmat pysyvät tyytyväisinä ja palautteen antamisen määrä vakiona.

7. Kuinka usein annat palautetta - joko hyvää tai huonoa, suullista tai kirjallista - lapsesi varhaiskasvatuspaikan toiminnasta?

34 vastausta

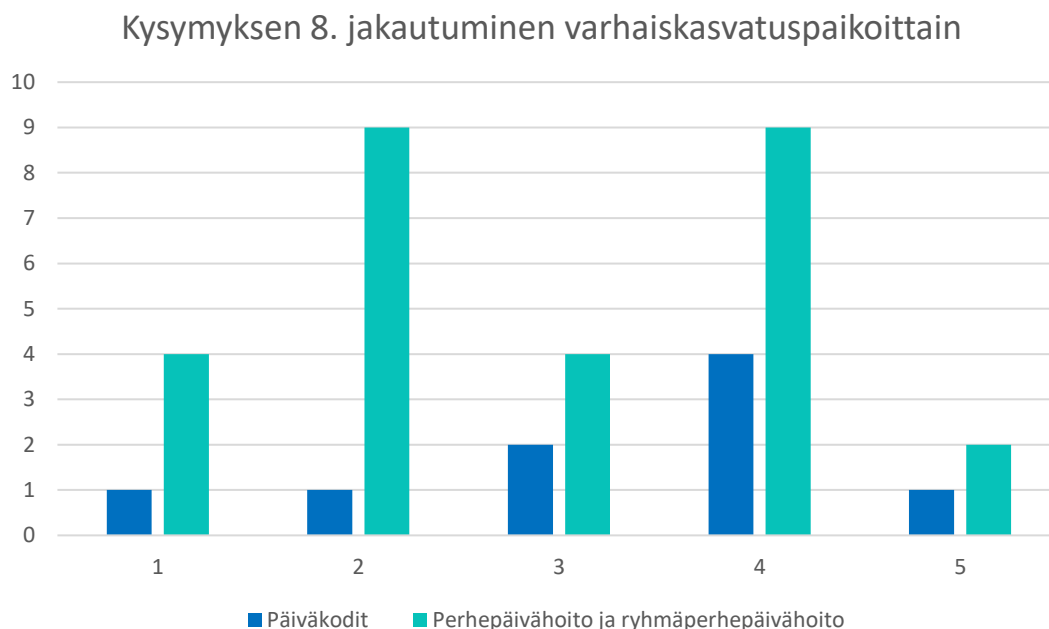

Kuva 3. Kysymyksen 7 vastausjakauma palautteen antamisen toistuvuudesta.

Kysymys 8 koski jo enemmän digitalisaatiota, kun kysyin tarpeen määrästä koskien jonkinlaista sähköistä järjestelmää, jonka kautta vanhemmat voisivat antaa palautetta lapsensa varhaiskasvatuspaikan toiminnasta. Tällainen siis toimisi vaihtoehtona suullisen palautteen antamiselle tilanteissa, jolloin on esimerkiksi jotain akuuttia sanottavaa tai palautteen antaminen suullisesti kasvokkain on jäänyt tekemättä. Kysymyksessä tarpeen määrä määriteltiin vastausvaihtoehdoilla 1-5, jossa 1 tarkoittaa ettei tarvetta ole, ja 5 sen, että tällaista järjestelmää tarvitaan. Vastaukset jakaantuivat tasaisesti, mutta eniten vastauksia saivat vaihtoehdot 2 (29,4%) ja 4 (32,4%). Vaihtoehdot 1 ja 3 saivat kumpikin 14,7% vastauksista ja vaihtoehdon 5 valitsi 8,8% vastaajista. Mitään selkeää vastauslinjaa ei tälle kysymykselle ollut, ja vastaukset vaihtelivat paljon. Lähes yhtä suuri osa vastaajista oli puolen välin molemmin puolin, joten sähköinen järjestelmä palautteen antamiselle voisi helpottaa ainakin osaa vanhemmista asiassa. Tähän kysymykseen minun piti paneutua syvemmin ja tarkastella eri varhaiskasvatuspaikkojen vastauksia, sillä päiväkotien ja perhepäivähoitopaikkojen erot voivat vaihdella. Päiväkodeissa olevien lasten vanhempien vastaukset painottuivat hieman enemmän ”tarvitaan”-puolelle, kun taas perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon lasten vanhempien vastaukset jakaantuivat lähes samalla tavalla kuin alkuperäinen kaavio. Vaikka päiväkodissa olevien lasten vanhempien vastausmäärä onkin pieni,

voidaan silti päätellä, että suurempi osa voisi haluta sähköisen järjestelmän palautteen antamiselle. Perhepäivähoidon ja ryhmäperhepäivähoidon puolella on myös useita ha lukkaita kyseisen tapaiselle järjestelmälle, vaikka lähes yhtä suuri osa näkeekin sen tarpeettomaksi. (Kuva 4.)

Kuva 4. Tarve sähköisen järjestelmän palautteen antamiselle eri varhaiskasvatuspaikkojen näkökulmasta.

Yhdeksännessä kysymyksessä haluttiin tietää, kuinka hyvin vanhemmat saavat tietoa lapsensa päivän kulusta ja kuulumisista varhaiskasvatuspaikan henkilökunnalta. 78,8% vastaajista oli sitä mieltä, että he saavat riittävästi tietoa. Vain yhden mukaan tietoa ei saa ollenkaan ja loput 6 vastaajaa eli 18,2% oli keskikohdan vastauksen puolella, kun vastausvaihtoehdot olivat 1-3 välillä. Kun kysymyksessä 10 kysyttiin, mitä kaikkea vanhemmat haluaisivat tietää, oli lista huomattavasti pidempi kuin edellisen vapaan tilan kysymyksessä. 18 vastauksesta eniten haluttiin tietää, miten päivä on mennyt (7 mainintaa), ruokaan ja uneen liittyvät asiat (molemmat 5 mainintaa) ja normaalista poikkeavat asiat (5 mainintaa). Hankaluuksista ja taitojen kehittymisestä kuulemisen haluaminen nousivat myös esille. Mainittakoon vielä, että muutama halusi kuulla myös hyvän palautteen, ja mahdollisista haavereista, kuten myös päivän toiminnasta.

Vaikka kysymyksen 9 mukaan suurin osa oli tyytyväisiä tiedon saannin määrän lapsensa päivän kulusta, moni oli kysymyksessä 11 sitä mieltä, että digitaalinen sovellus lapsen päivän kulun seuraamiseen jälkeenpäin esimerkiksi puhelimen kautta, olisi mahdollisesti hyödyllinen. Kysymysvaihtoehdot olivat 1-5, jossa 1 tarkoittaa tarpeetonta ja 5 tarpeellista. 32,4% eli suurin osa vastaajista oli vaihtoehdon 4 kannalla. Tällainen sovellus voisi siis olla hyödyllinen monen mielestä. Vastaukset jakautuivat muuten melko tasaisesti, mutta juuri vaihtoehto 4 ja myös 3 (29,4%) sai suurimman kannatuksen, kun loput jäivät alle 15%:iin. Vastauksista huomaa, että on olemassa vieläkin hyvin eri mielipiteitä sille, että digitalisaation kautta esimerkiksi juuri älypuhelinapplikaatiot lisääntyvät ja niiden käyttöä kannatetaan. Tästä kysymyksestä mielestäni huomaa, vaikka vastausmäärä onkin melko pieni, että aletaan pikkuhiljaa hyväksymään se asia, että tällaiset digitalisaation kautta tulevat ohjelmat ja sovellukset arkipäiväistyvät koko ajan entistä enemmän joka alalla.

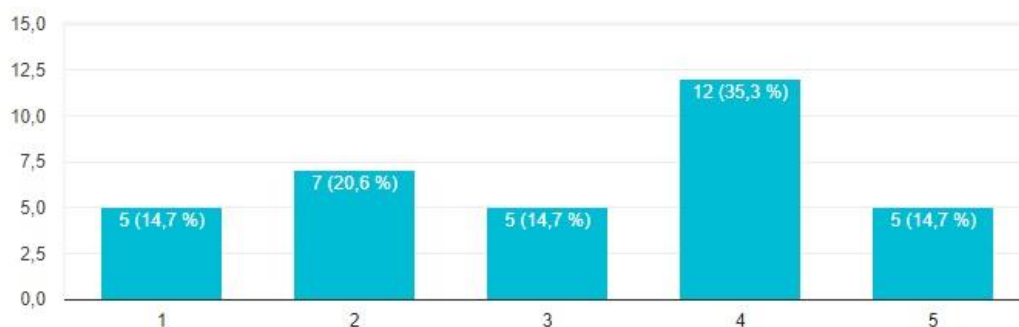
Arviointiasteikolla 1-3 tuli arvioida kysymyksessä 12 kuinka hyvin vanhemmat saavat tietoa lapsen varhaiskasvatuspaikan toiminnasta, kuten esimerkiksi ryhmän toiminnasta, aktiviteeteista ja ruuasta. 61,8% vastaajista oli sitä mieltä, että he saavat tietoa kyseisistä asioista riittävästi. Loput 38,2% vastasivat keskivaihtoehdon, jolloin yksikään vastaajista ei kannattanut ”en ollenkaan” -vaihtoehtoa. Viikkokirjeet varhaiskasvatuspaikoissa ovat yleinen ja tietysti helppo tapa saada vanhemmille ja lapsille tietoa tulevasta, ja vastausten perusteella myös varsin riittävä tapa.

Vähäinen määrä, vain 8 vastausta tuli kysymykseen 13 ”onko jotain tiettyjä asioita, joista haluat saada tietoa lapsesi varhaiskasvatuspaikan toiminnasta?”. Tässäkin kysymyksessä päällimmäisenä toiveena oli normaalista poikkeavien asioiden ilmoittaminen. Juhlat, retket ja leipominen olivat mainittuina. Aiheeseen liittyi vielä kysymys 15., joka toi digitalisaation tuomien mahdollisuuksien näkökulman varhaiskasvatuspaikan toiminnasta ilmoittamiseen vanhemmille. Vastausvaihtoehtojen ollessa 1-5 tuli määritellä, kuinka tarpeelliseksi kokisi sähköisen järjestelmän, josta nähdä kirjallisesti, varhaiskasvatuspaikan päivä- ja viikkosuunnitelmat. (Kuva 5.) Päätyvaihtoehtoja on tässäkin kysymyksessä selvästi kartettu, kun eniten valintoja saivat vaihtoehdot 2 ja 4, joista jälkimmäinen sai suurimman kannatuksen 35,3%:lla. Olisi mielenkiintoista nähdä, mitä olisi vastattu vain kolmella vaihtoehdolla. 1, 3 ja 5 vastattiin jokaiseen

14,7% vastaajista. Tässäkin kysymyksessä siis vastaukset ovat jakautuneet hyvin tasaisesti vaihtoehtoa 4 lukuun ottamatta, joka nousi ylitse muiden. Vanhempia siis selvästi kiinnostaa tällainenkin sovellus, josta nähdä viikko- tai päiväsuunnitelmia. Vähän kuin paperilla kulkevat viikkokirjeet, niistä voi tarkistaa tulevan ohjelman ja valmistautua siihen asianomaisesti.

15. Kuinka tarpeelliseksi kokisit sähköisen sovelluksen, josta nähdä kirjallisesti lapsesi varhaiskasvatuspaikan päivä- ja viikkosuunnitelmat?

34 vastausta

Kuva 5. Kysymyksen 15 vastausjakauma koskien oman lapsen varhaiskasvatuspaikan päivä- ja viikkosuunnitelmista kertovan sähköisen sovelluksen tarpeellisuudesta.

Kysymys 14 oli keksimäni idea, joka voisi olla digitalisaation käyttöä äärimmillään, jopa hieman liioittelevastikin. Kyseessä oli sähköisen sovelluksen tarpeellisuuden määrittäminen, josta näkisi reaaliaikaisesti mitä varhaiskasvatuspaikassa milloinkin tehdään. Ideana kuulostaa melko mahdottomalta ainakin tällä hetkellä digitalisaation kehityksessä, ja sen näki myös vastauksissa. Mitä enemmän menttiin 1-5 arviointitaulukossa tarpeellisuuden päähän eli numeron 5 suuntaan, sitä vähemmän kannatusta se sai. Eniten siis vastauksia sai vaihtoehto 1, joka tarkoitti ”ei tarvetta”. Tämän vastasi 38,2% vastaajista, vaihtoehdon 2 vastasi 29,4%, mutta loput vastausvaihtoehdot (3, 4 ja 5) jäivät alle 15 prosenttiyksikön. Ihan näin radikaaleihin digitalisaation käyttömahdollisuuksiin ei olla vielä valmiita tai halukkaita.

Viimeinen monivalintakysymys oli yksimielisin koko kyselystä. Kyse oli arvioida, kuinka vanhempi tuntee pystyvänsä olemaan yhteydessä lapsensa varhaiskasvatuspaikkaan yleensäkin ihan missä tahansa asiassa. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli

saada kuvaa siitä, kuinka hyvän suhteen vanhemmat omaavat mielestään lapsensa varhaiskasvatuspaikan henkilökunnan kanssa. Eurajoen kunnassa vanhemmat tuntevat pystyvänsä olemaan hyvin yhteydessä lapsensa varhaiskasvatuspaikkaan asiassa kuin asiassa, kun 75,8% vastasi niin, ja loput 24,2% yhden alemman vaihtoehdon.

Halusin kyselyn loppuun yrittää saada vanhempien ajatukset ja mielikuvituksen liikkeelle, ja saada heidät miettimään itse miten vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa voitaisiin parantaa digitalisaation tuomien mahdollisuuksien avulla. Kysymys oli vapaan sanan kysymys ja siihen vastasi 9 vanhempaa. Esimerkiksi tällaisia ehdotuksia, ajatuksia ja keksintöjä vanhemmilla tuli mieleen:

- Vanhempi saisi kuvia päivän aikana tapahtumista.
- Yhteinen kalenterinäkyvyys hoitajan kanssa, josta näkisi tapahtumat ja myös hoitajan poissaolot.
- Lapsen hoitotunnit ja päivät sovelluksessa. Myös historiatiedot ja laskutus. Hoitopaikka kalenterissa, josta nähdä milloin lapsi varahoidossa, milloin omalla hoitajalla, milloin hoitaja lomalla ja kuka on varahoidossa milloinkin vuorossa.
- WhatsApp-ryhmän luominen vanhempien ja hoitajien kanssa sujuvoittanut asioiden hoitamista soittamisen ja tekstiviestin lähettämisen sijasta.
- Toinen vanhempi saa WhatsApp-sovelluksen kautta kuvia ja videoita lapsensa tekemisistä päiväkodista, johon on tyytyväinen.
- Wilman tapainen sovellus. (Wilma on verkkopalvelu yleisessä käytössä koulumaailmassa, jolla pidetään yhteyttä vanhempiin, arvioidaan ja merkitään poissaoloja.)

(Visman www-sivut 2018.)

Vaikka vastauksia tulikin vain pieni määrä Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksessa mukana olevilta vanhemmilta, ovat mielestäni silti vastausten yhteenvedot vähintäänkin suuntaa antavia ja jossain määrin luotettavia. Mikäli vastaajia olisi ollut enemmän, prosentit olisivat varmasti muuttuneet, mutta mielestäni muutos ei välttämättä olisi ollut suuri. Vanhempien vastauksista ilmenee, että pikkuhiljaa aletaan olemaan koko

ajan valmiimpia digitalisaation tuomille mahdollisuuksille ja muutoksille. Aivan kaikkea ei varhaiskasvatuksessakaan pysty tai edes kannata digitalisoida, mutta joitain asioita varmasti voidaan parantaa ja tehostaa digitalisaation tuomilla mahdollisuuksilla.

6.2 Työntekijöiden haastattelujen analyysi

Kuten aiemmin olen maininnut, halusin saada opinnäytetyöhöni myös työntekijöiden näkökulmaa. Tämän johdosta haastattelin päiväkotimaailman puolelta Päiväkotikuunarin johtajaa Kristiina Kuljua ja sen lisäksi myös yhtä perhepäivähoitajaa, joka tahtoi pysyä nimettömänä.

6.2.1 Päiväkodin johtajan näkökulma

Päiväkotikuunarin johtaja Kristiina Kulju oli myös sitä mieltä, että päiväkotien vastausmäärän pieneksi jääminen oli harmillista, mutta se oli heidän päiväkodissaan Kuunarissa vain lapun ja Wilma-viestin varassa. Perhepäivähoidon puolella vanhemmat tavoitetaan paremmin, kun taas päiväkodissa ei ollut asiasta suullista kontaktia.

Kulju myöntää olevansa samaa mieltä kyselyn tulosten kanssa siitä, että perheestä se on suurimmaksi osaksi äiti, joka osallistuu lapsen varhaiskasvatukseen. Vaikuttaa siltä, että muutamaa aktiivista isää lukuun ottamatta äidit ovat halukkaampia osallistumaan lapsensa varhaiskasvatukseen. Tämä näkyy vanhempainilloissa ja eskarikahviloissa. Vasu-keskusteluissa harvoin pelkästään isä on paikalla, eli joko molemmat ovat tai vain äiti.

Vanhempien antama palaute kulkee päiväkodin sisäisten tiimien kautta johtajalle, ja joskus vanhemmat ovat suoraan johtajaan yhteydessä, joka on kuitenkin harvinaisempaa. Vanhempien antama suullinen palaute käydään läpi tiimeissä viikoittain ja merkittävämät asiat tulevat myös johtajan tietoisuuteen. Kulju on myös saanut sähköpostin ja Wilman kautta palautetta vanhemmilta, mikä on jo pieni askel eteenpäin digitalisaatiota ajatellen. Wilma toimii Kuunarissa vain eskaripuolella. Kun Kulju kuuli vanhempien olevan mahdollisesti kiinnostuneita sähköisestä tavasta, jonka kautta voisi antaa palautetta lapsen varhaiskasvatuksesta, hän ajatteli, että sillä tavalla palautetta

voisi tulla enemmän, esimerkiksi blogisivujen kautta. Hänen mukaansa esimerkiksi pääkaupunkiseudulla alueen päiväkodeista on tehty blogisivuja, joihin vanhemmat kertovat sekä hyviä että huonoja kokemuksiaan omien nimiensä alla.

Kuunarissa tehdyissä palautekyselyissä vanhemmat ovat olleet sitä mieltä, että lapsen päivän kulun kertomisessa olisi lähes aina parannettavaa ja toivovat, että he saisivat siitä enemmän ja paremmin tietoa. Kuljun mukaan aloite päivästä kertomiseen vanhemmalle tulee tulla työntekijältä, ja työntekijän tulee olla siinä aktiivinen, vaikka vanhempi luistaisi tilanteesta pois. Se sisältyy varhaiskasvatustyöhön. Kun toin haastattelussa esille, että melko suuri osa vanhempien kyselyyn vastanneista olisi halukas sovellukselle, josta nähdä miten oman lapsen päivä varhaiskasvatuksessa on mennyt, oli Kulju jo enemmän vastahakoisempi, sillä digitalisaatio on hänelle oman kertomansa mukaan aika vieras alue. Keskustelumme siirtyi siihen, kuinka eri ikäpolvilla on erilainen ajatus digitalisaation etenemisestä, mutta pikkuhiljaa siihenkin liittyviä asioita aletaan hyväksymään. Esimerkiksi koulun puolella vanhemmat saavat jo viestejä tunneilla tapahtuneista asioista, ja jotain sellaista samanlaista se Kuljun mukaan varmaan olisi päiväkodin puolellakin, mikäli jonkinlainen järjestelmä olisi olemassa sille, miten lasten päivä on varhaiskasvatuksessa mennyt.

Tällä hetkellä päiväkotit Kuunarissa menee eskarin puolella viikkokirje vanhemmille, joista näkee mitä päiväkodissa tapahtuu tulevaisuudessa. Varhaiskasvatuksen puolella vanhemmat saavat kuukausikirjeen ja viikoittainen ohjelma on eteisten seinällä. Kuljun mukaan päiväkodista tiedotettavat asiat menevät kyllä perille vanhemmille, mutta silti välillä unohtumisia tapahtuu, mikä on ymmärrettävää hektisen arjen keskellä. Kuitenkin myös suullista muistuttamista esimerkiksi juhlista ja retkistä tapahtuu. Kuljun mielestä esimerkiksi nettisivujen käyttäminen tulevien asioiden ja päivä-, viikko- ja kuukausisuunnitelmien ilmoittamiseen voisi toimia. Kunnalla on Peda.net sivut, jotka ovat tällä hetkellä vähäisessä käytössä, mutta kyseisillä sivuilla olisi mahdollisuuksia. Peda.net on verkkosivusto, jossa on luotuna sivustoja eri kunnille. Sen tarkoitus on tarjota verkkotyövälineitä sekä edistää tieto- ja viestintätekniikan käyttöä opetuksessa. (Peda.netin www-sivut 2018). Päiväkodin ja oman lapsen toiminnan reaaliaikainen seuraaminen digitaalisen sovelluksen avulla oli selvästi enemmän humoristinen ajatus

päiväkodin johtajan näkökulmasta kuin potentiaalisesti nähtävä tulevaisuuden sat-saus. Lähes yhtä jyrkkä vastaanotto näin yltiöpäiselle digitalisaation hyödyntämiselle tuli sekä vanhemmilta että päiväkodin johtajalta.

Vanhempien toiveisiin sijaista ilmoittamisesta ja yhteisistä kalenterinäkyvyyksistä työntekijöiden kanssa Kulju vastasi varhaiskasvatuksessa tapahtuvalla nopealla muut-tuvuudella. Kaikkia äkkinäisiä muutoksia ja poissaoloja ei voida esimerkiksi viikko-kirjeissä nopeasti ilmoittaa. Tämä toi mieleeni, olisiko sähköinen ilmoittaminen tässä kuitenkin toimiva ratkaisu, jolloin jopa nopeatkin muutokset voidaan laittaa eteenpäin helposti. Älypuhelimien WhatsApp-sovellus, joka sai ylistystä myös vanhemmilta, on Kuljun mukaan myös päiväkodin sisällä tärkeä työ- ja viestintäväline. Mielestäni tulisi miettiä sen käyttöä myös äkillisten muutosten ilmoittamiseen myös perheille. Yleisesti Kuljun mukaan perheen osallisuus varhaiskasvatuksessa on vielä uusi asia, ja on alettu vasta enemmän pohtimaan, millä tavoilla perheet voisivat itse osallistua.

6.2.2 Perhepäivähoitajan näkökulma

Seuraavaksi haastattelemani perhepäivähoitaja oli myös yhtä mieltä siitä, että äidit ovat osallisempia lapsensa varhaiskasvatukseen kuin isät muutamaa poikkeusta lu-kuun ottamatta. Perhepäivähoidon puolella vanhempien osallisuus on erilaista kuin päiväkodeissa. Eurajoella pidetään syksyisin kaikille perhepäivähoidon lasten van-hemmille yhteinen vanhempainilta ja keväisin pienempien tiimien kesken niiden lasten perheiden yhteinen perheilta. Myös vasu-keskusteluissa ja hoitoon tulo- ja lähtötilan-teissa vanhempi on luonnollisesti osallisena. Perhepäivähoitajan mukaan vanhemmat eivät niinkään osallistu päivän kulkuun, vaan vasu-keskusteluissa osallisuutta toteute-taan enemmän, kun selkeitä toiveita lapsen varhaiskasvatukseen pyritään ottamaan esille. Tietynlaista osallisuutta kuitenkin tapahtuu, ja vanhemmilta tulee ehdotuksia ja ajatuksia. Perhepäivähoitaja ei tahdo sanella itse ja määrätä mitä kenenkin kohdalla tehdään.

Perhepäivähoidossa palautteen anto on myös perhepäivähoitajan mukaan vähäisem-pää, ja palaute tulee useammin itse lapselta kuin vanhemmilta. Vanhemmilta palaute tulee enimmäkseen tyytyväisyyskyselyjen muodossa, jotka käydään läpi tiimeissä,

mutta ne ovat nimettömiä ja sitä kautta eivät ole niin henkilökohtaisia. Myös vanhempainilloissa kannustetaan vanhempia kertomaan sekä hyvät että huonot palautteet. Digitaalisen näkökulman palautteen antamiseen perhepäivähoitaja voisi nähdä hyödyllisenä, esimerkiksi nettisivujen kautta. Jollain vanhemmalla palautteen antamiseen voi olla suuri kynnys, ja sähköinen palautteen antaminen voisi sitä madaltaa. Kaikki netissä pyörivät kommentit eivät aina kuitenkaan ole kauhean hedelmällisiä, joten henkilökohtainen palautteenanto olisi perhepäivähoitajan mielestä kuitenkin mieluisinta. Haittaa tuskin olisi digitaalisesta tavastakaan.

Lapsen päivän kulusta kertominen vanhemmille vaihtelee perhepäivähoidossa myös ajan myötä. Alussa vanhemmat haluavat tietää enemmän ja monipuolisemmin. Reisukirjaa on myös jossain tilanteissa käytetty. Yleensä kuitenkin jos kaikki on mennyt normaalisti, niin saatetaan vain tervehtiä vanhempia sen suurempia asioita läpi käymättä. Perhepäivähoitaja pyrkii kuitenkin pitämään iltapäivänsä rauhallisina, jotta vanhemmille on aikaa hakutilanteissa. Perhepäivähoitajan mielestä sovellus lapsen päivästä kertomiseen vanhemmille sähköisesti kuulostaa omituiselta, sillä perhepäivähoitossa vanhempiin on niin henkilökohtainen suhde. Hänen mielestään sellainen olisi päiväkodissa varmasti käytännöllisempi, kun vanhempia vastaan voi lasta haettaessa tulla eri aikuinen aamupäivällä kuin iltapäivällä, jolloin informaation pitää kulkea monen ihmisen kautta.

Kun perhepäivähoidon puolella käydään retkillä tai jotain normaalista poikkeavaa ohjelmaa on tiedossa, kertoo perhepäivähoitaja kirjoittavansa retkitiedotteet käsin ja laittavan ne heti vanhemmille, koska asiakasperheitä on vähän. WhatsApp-sovelluksen kautta on kuitenkin tehty jokaisen perheen kanssa oma keskustelu, mutta kaikille perheille yhteistä ei ole. Sovelluksen kautta myös muistutetaan. Perhepäivähoitaja ei olisi mielissään, mikäli toimintasuunnitelmia tulisi päivitellä internetiin vanhemmille nähtäväksi. Hänellä on työvälineenä vain työpuhelin, jonka kautta tekee kaiken työhön liittyvän, ja sen kautta olisi vaikea esimerkiksi nettisivuja päivitellä. Erikseen mitään tietokonetta työkäyttöön ei ole, mutta perhepäivähoitaja kertoo olevansa valmis, mikäli tulisi tarve alkaa tekemään myös nettiin ilmoituksia suunnitelmista. Hän kertoo kuitenkin ajatuksen kuulostavan oudolta perhepäivähoitajan näkökulmasta. Haastattelun lopussa perhepäivähoitaja kertoi vielä, että WhatsApp-sovelluksen kautta työpu-

helimella on kuvia lapsen tekemisistä lähetelty vanhemmille, mutta tietokoneen ja puhelimen tallennustilan puute estävät senkin. WhatsApp on kuitenkin muuten osoittautunut tärkeäksi osaksi kommunikointia perheiden kanssa.

6.3 Tutkimustulosten yhteenveto

Tässä osassa vastaan tutkimustulosten perusteella tutkimuskysymyksiini.

1. Millaisena eurajokelaiset vanhemmat näkevät osallisuusmahdollisuutensa varhaiskasvatuksessa?

Yleisesti hyvänä, mutta parannettavaa löytyy kuten aina. Ennakko-odotusteni mukaisesti kyselyssä päätyvaihtoehtoja kartettiin jonkin verran, ja tyytyväisyyskysymyksissä muutama vastaaja päätyikin aina hieman eri kantaan, eikä vastannut päätyvaihtoehtoa. Suurin osa oli kuitenkin sitä mieltä, että osallisuusmahdollisuudet varhaiskasvatuksessa Eurajoella ovat hyvät ja he ovat tyytyväisiä mahdollisuuksiinsa. Kyselyn tuloksissa täytyy kuitenkin ottaa huomioon vastaajien määrä, mutta analyysin kyselestä olen tehnyt hyvin pitkälti prosenttilukuja katsomalla. Palautteen antamisen mahdollisuudet nähtiin hyviksi ja tiedon määrä lasten päivän kulusta riittäväksi. Varhaiskasvatuspaikan toiminnasta tiedon saaminen oli eniten mielipiteitä jakava, joten siinä voisi olla suurin parantamisen paikka. Kysymys 16. eli ”Kuinka hyvin tunnet pystyväsi olemaan yhteydessä varhaiskasvatuspaikkaan yleensäkin missä tahansa asiassa?” ko-koaa hyvin vastauksen tähän tutkimuskysymykseen. 75,8% eli yli kolme neljäsosaa on sitä mieltä, että mahdollisuudet olla yhteydessä varhaiskasvatuspaikkaan yleisesti ovat hyvät.

2. Millaisia digitalisaation kautta tulevia mahdollisuuksia vanhemmat näkisivät tarpeellisiksi heidän osallisuutensa parantamiseksi?

Digitalisaatioon liittyvät kysymykset ja sen kautta esille tuomani ajatukset ja ehdotukset kyselyssä otettiin vastaan hyvin rikkonaisesti. Mielenkiintoista olisi ollut nähdä mitä näihin digitalisaatioon ja sen tuomiin mahdollisuuksiin liittyviin kysymyksiin olisi vastattu, jos vastausasteikko olisi ollut 1-3 sen sijaan että se oli 1-5. Lähes kaikissa – lukuun ottamatta reaaliaikaista varhaiskasvatuksen seurantaa – digitaaliset järjestelmät ja sovellukset otettiin yllättävän hyvin vastaan, vaikkakin mielipiteet olivat hyvin

hajallaan. Ehdotukseni ja ajatukseni saivat kannatusta suurelta osalta vastaajia, joten digitalisaation mahdollisuudet eivät ole asia, jota täysin vain kartetaan ja yritetään pitää poissa. Eniten kannatusta sai päivä- ja viikkosuunnitelmien siirtyminen digitaaliseen sovellukseen. Kuitenkin myös lasten päivän kulusta kertova sovellus ja palautteen antamisen järjestelmä ovat varteenotettavia ja mielestäni ajattelemisen arvoisia asioita.

3. Mitä mieltä varhaiskasvatuksen henkilökunta on vanhempien osallisuusmahdollisuuksista ja mahdollisista digitalisaation tuomista mahdollisuuksista?

Haastattelemillani varhaiskasvatuksen työntekijöillä oli hyvin selkeät mielipiteet vanhempien kyselyn tuloksista ilmenneille asioille, varsinkin digitalisaation osalta. Tässä täytyy ottaa huomioon kuitenkin se, että vanhempien kyselyssä vastaajia oli 34 ja varhaiskasvatuksen työntekijöitä haastattelin kahta, joista toinen oli päiväkodin johtaja ja toinen perhepäivähoitaja. Työntekijät eivät olleet yllättyneitä vanhempien vastauksista osallisuusmahdollisuuksiinsa liittyen. Digitalisaation mahdollisuudet kuitenkin saivat työntekijöissä aikaan hieman eri reaktioita kuin vanhempien kyselyssä. Palautteen antamisen järjestelmä oli työntekijöiden mielestä asia, joka voisi toimia. Lapsen päivän kulusta kertova sovellus taas ei ollut yhtä tarpeelliseksi nähtävä asia kummankaan haastateltavan mielestä. Päivä- ja viikkosuunnitelmien siirtyminen sähköiseen muotoon oli päiväkodin puolella paremmin vastaan otettu ehdotus kuin perhepäivähoidon puolella. Perhepäivähoidon puolella muutenkin digitalisaatioon liittyvät ajatukset ja ehdotukset saivat haastateltavan mietiskelemään, sillä resurssit ja tarpeet sillä puolella varhaiskasvatusta ovat erilaiset kuin päiväkodin puolella, jossa taas päiväkodin johtaja oli avoimempi muutoksille.

6.4 Tutkimuksen luotettavuus

Tämän tutkimuksen luotettavuuteen pääasiallisesti on vaikuttanut eniten osallistujien määrä. Vanhempien kyselyyn vastanneiden määrä oli todella pieni esimerkiksi kunnan väkilukuun verrattuna. 34 vanhempaa siis vastasi kyselyyn kunnassa, jonka sisällä on 3 suurempaa päiväkotia ja useita perhepäivä- ja ryhmäperhepäivähoitopaikkoja. Päiväkodeista yleensäkin vastauksia tuli vain 9 kappaletta. Kun vastauksia on vain näin vähäinen määrä, vaihtelua tuli kyselyn vastauksissa paljon. Suuremmalla määrällä vas-

taajia prosentit eivät välttämättä olisi paljoa vaihdelleet, mutta sitä asiaa ei tämän tutkimuksen avulla voida enää muuttaa. Vanhemmat ovat kuitenkin vastanneet omaan ja lapsensa hyvinvointiin liittyvistä asioista, joten harkitsemattomasti tuskin kukaan kyselyyn on vastannut.

Myös haastateltavien työntekijöiden määrä oli vähäinen, 2 kappaletta. Haastateltavien määrä oli oma päätökseni, koska se helpotti ja nopeutti siinä vaiheessa tutkimuksen etenemistä. Haastatteluissa tuli siis vain yhden päiväkodin työntekijän ja yhden perhepäivähoitajan mielipide asioihin. Varmasti perhepäivähoitajien ja päiväkodin työntekijöiden kesken mielipiteet vaihtelevat. Haastattelut olivat myös äänitettyjä puhelimen avulla ja sitä kautta tulkinnat haastatteluista olen tehnyt vain minä itse, ja joku toinen saattaisi tehdä erilaisia tulkintoja. Haastattelut olivat kuitenkin melko selkeitä ja ytimekkäästi eteneviä, ja niiden analysointi jätti mielestäni melko vähän tulkinnan varaa.

Tutkimuksen teoriapohja sisältää paljon vanhaakin tietoa, mutta oleelliset pohjatiedot sain benchmarkingin kautta, ja ne olivat juuri sen hetken tietoa, joten siinä mielessä tutkimus itsessään ei sisällä vanhaa informaatiota, vaikkakin teorian tiedot ovatkin osittain 2000-luvun alkupuolelta.

7 KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Olen vanhempien kyselyn ja työntekijöiden haastattelujen perusteella luonut koosteen Eurajoen kunnalle siitä, kuinka digitalisaation ja erilaisten digitaalisten ja sähköisten asioiden avulla pystyttäisiin parantamaan vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Kehittämissuunnitelmassa en nimeä ja kerro mitään tiettyjä ohjelmia, järjestelmiä tai sovelluksia, joita tulevaisuudessa voisi käyttää, sillä se vaatisi lisää tutkimustyötä ja yhteydenottoa eri yhtiöihin, jotka sopivia asioita tuottavat ja luovat. Kehittämissuunnitelmaa ei ole opinnäytetyön liitteenä, mutta tuon sen keskeisimmät asiassällöt esiin tässä luvussa.

Vaikka vastausmäärä kyselyyn olikin pieni, voidaan sen silti katsoa olevan laadullisesti luotettava. Kyselyn tuloksista ja haastatteluista sai paljon irti ja useita ideoita, kyse on enemmänkin siitä mihin ollaan valmiita. Kyselyyn on myöskin selvästi vastattu jokseenkin antaumuksella, sillä ihan kaikkeen digitalisaation puitteissakaan ei oltu valmiita, kuten esimerkiksi kyselyssä esille tuomaani reaaliaikaiseen tapahtumien seuraamiseen, joka oli selvästi radikaalimpaa digitalisaation käyttöä kuin muut esille tuodut ajatukset. Mielipiteet digitalisaation tulemisesta ja yhä useamman asian ja toiminnon sähköistämisestä jakaa mielipiteitä, mutta tulevaisuudessa mielipiteet saattavat muuttua hyvinkin digitalisaatiomyönteisiksi. Mikään näistä tulevista ehdotuksista ja ajatuksista ei ole ehdottomia ja välttämättä parhaita vaihtoehtoja, mutta ajattelun arvoisia. Ja mikäli tulevaisuudessa digitalisaatio yleistyy ja siihen on kiinnostusta, se saattaa myös nostaa varhaiskasvatuksessa vanhempien osallisuutta, kun tapoja sen toteuttamiseen tulee uusia.

Ensimmäinen osa kyselyä oli palautteen antaminen, joka on oleellinen osa vanhempien osallisuutta oman lapsen varhaiskasvatuksessa ja myös merkittävässä roolissa varhaiskasvatuspaikkojen toiminnan kehittämistä. Vanhemmat näkivät omaavansa hyvät mahdollisuudet palautteen antamiseen ja kertoivat myös tekevänsä sitä säännöllisesti, toiset enemmän ja toiset vähemmän. Suullisen palautteen antamiseen nähtiin olevan paremmat mahdollisuudet kuin kirjalliseen, ja samaa mieltä näistä tiedoista olivat melko lailla myös varhaiskasvatuksen työntekijät. Suullista palautetta tulee myös enemmän kuin kirjallista. Vanhemmat olivat kyselyssä sitä mieltä, että jonkinlainen

järjestelmä palautteen antamiselle voisi olla tarpeellinen. Haastatteluiden aikana tämä konkretisoitui parhaiten nettisivuna, jonne palautetta voisi laittaa. Eurajoen kunnan sivut, tai Kuunarin johtajan Kristiina Kuljun mainitsema Peda.net-sivusto voisivat olla paikka, jonne olisi helppo tulla ja laittaa kommenttia nimettömänä tai nimellisenä oman lapsen varhaiskasvatuspaikasta. Kulju mainitsi myös blogit, jotka ovat kuumemma pääkaupunkiseudulla kovassa käytössä. Nämä vaihtoehdot tulisi mielestäni käydä läpi ja katsoa, mikä olisi järkevin ja käytännöllisin tapa saada vanhemmat matalla kynnyksellä antamaan palautetta, kun he kerran näkevät sellaiselle olevan mahdollisesti tarvetta.

Vanhemmat tahtovat saada erilaisia määriä tietoa lapsensa päivän kulusta. Syytä en tutkinut, miksi jotkut vanhemmat jäävät kauemmin varhaiskasvatuspaikalle juttelemaan kun toiset luistavat paikalta nopeammin. Kuitenkin esimerkiksi päiväkotikuunarin eskarikahviloissa tahdotaan parannusta asiaan. Halutaan enemmän ja paremmin tietoa oman lapsen päivästä. Aloite on työntekijällä, mutta jokaiselle työntekijälle se on kuitenkin yksilöllistä, kuinka kauan aikaa käyttää ja kuinka paljon asiaa kertoo vanhemmille. Kun eskarikahviloissa mielipide on joka kerta, että enemmän haluttaisiin tietoa saada ja kyselyn vastaukset tuovat ilmi asian, että jonkinlainen sovellus tähän voisi olla tarpeellinen, tulisi miettiä parannuskeinoja. Toisaalta perhepäivähoidon puolella resurssit ja aika ovat pienemmät tähän tarkoitukseen. Asiaan ei varmastikaan heti löydy digitaalista vaihtoehtoa eikä minulla sellaista ole ehdottaa, mutta mikäli kyseensellaiselle järjestelmälle tai sovellukselle olisi paljon kysyntää, varmasti joku ottaisi asiasta kopin. Varhaiskasvatus Mukana -sovellus on otettu Eurajoella käyttöön ja se on hyvä alku digitalisaation kehitykselle. Mieleeni tuli esimerkiksi sovellus, johon voi hymynaamoin, tekstillä ja emojiin laittaa nopeasti merkkejä siitä, miten lapsen päivä on mennyt ja tiedot siirtyisivät jo Eurajoen kunnan päiväkodeissa käytettävien ”tägien” kautta vanhemmalle. Tähän ei siis ole ainakaan tietojeni mukaan tällä hetkellä nopeaa ratkaisua tai vaihtoehtoa, mutta tulevaisuudessa mahdollisesti.

Päivä-, viikko- ja kuukausisuunnitelmat kulkevat mukana ja ovat esillä päiväkodeissa, ja perhepäivähoidon puolella normaalista aikataulusta poikkeavista asioista ilmoitetaan asiakkaille, joita on vähemmän ja jotka ovat tutumpia kuin päiväkodeissa. Kyselyn perusteella myös tähän osaan varhaiskasvatusta enemmistö toivoisi jotain digitaalista vaihtoehtoa. Tähän ei välttämättä tarvitsisi tehdä suuria satsauksia esimerkiksi

älypuhelinsovelluksen tai tietokonejärjestelmän muodossa. Kristiina Kulju kertoi Eurajoen kunnalla olevan Peda.net sivusto, joka on tällä hetkellä ainakin varhaiskasvatuksen puolelta heikosti käytössä. Peda.net-sivustolle pystyy luomaan vaikka jokaiselle ryhmälle oman sivun, jonne eri suunnitelmia voisi laittaa ja ilmoittaa vanhemmille. Jatkossa tästä voisi tulla hyvinkin tarpeellinen ominaisuus, varsinkin kun viikkokirjelapuilla on taipumus kadota ja internetin selailu vie muutenkin suuren osan ihmisten ajasta.

WhatsApp-sovellus sai monta mainintaa vanhempien kyselyssä ja nousi myös useasti esille haastatteluissa. Vaikka WhatsApp onkin jo lähes kaikille tuttu älypuhelinsovellus, sitä voitaisiin käyttää esimerkiksi juuri varhaiskasvatuksessa monella hyödyllisellä eri tavalla tietysti asiakkaiden valmius ja halu huomioon ottaen. Haastatteleman perhepäivähoitaja on tehnyt jokaiselle asiakasperheelleen erikseen WhatsApp-sovelluksen kautta ryhmän, jonka kautta voi kertoa ja muistuttaa suunnitelmista ja muutoksista. Päiväkodissa veisi aikaa luoda joka perheelle oma ryhmä ja yhteen isoon ryhmään tuskin kaikki vanhemmat haluaisivat, mutta WhatsApp-sovelluksessa on myös mahdollisuus helposti lähettää viestejä yhtä aikaa monelle vastaanottajalle niin, että vastauksen näkee vain viestin lähettäjä. Kyselyn ja haastattelujen perusteella jotkut vanhemmat haluavat kuvia lastensa päivästä varhaiskasvatuspaikassaan. Kuvat kuitenkin vievät tilaa, ja esimerkiksi ryhmien puhelimissa ei ole tilaa suurelle määrälle kuvia. WhatsApp-sovelluksen kautta kuvia pystyy myös lähettämään niin, että ne jäävät vain vastaanottajalle. Tällaiset yksinkertaiset asiat voivat olla käytännöllisiä, yksinkertaisia ja helposti opittavia tapoja, jotka voivat parantaa varhaiskasvatuspaikan ja perheen yhteistyötä ja yhteisöllisyyttä.

Isien vähäinen osallistuminen lapsen varhaiskasvatukseen verrattuna äitiin on asia, jota voisi parantaa tulevaisuudessa digitalisaation avulla. Digitalisaatio kiinnostaa yhä useampia koko ajan, ja se voisi olla tapa, jolla myös perheiden isät voitaisiin yrittää saada päiväkotien ja muiden varhaiskasvatusyksikköjen toimintaan paremmin mukaan. Muita kehittämisen ideoita oli kyselyissä esille noussut kalenterinäkyvyys tapahtumista, työntekijöiden poissaoloista, hoitotunneista. Mikäli Wilma tulisi myös varhaiskasvatuksen puolelle, sitä ei varmastikaan nähtäisi huonona asiana, vaikka totuttelua vaatisikin. Täytyy kuitenkin digitalisaation kehityksessä nähdä, että jokainen satsaus ja uusi asia vaatii totuttelua.

8 LOPUKSI

Olen saanut tästä opinnäytetyön tekemisestä paljon oppia, sillä sen teko osoittautui haastavammaksi, pitkäaikaisemmaksi ja kärsivällisyyttä vaativammaksi kuin luulin. Sähköposteihin vastausten odottaminen, teorialiedon kärsivällinen etsiminen ja kaiken mahdollisimman oikein tekeminen oli välillä epätoivoista ja raskasta. Suunnitelmiin tuli muutoksia, koska kaikkea ei ollutkaan suunniteltu ja ajateltu loppuun niin hyvin kuin luuli. Näin lopputekijöillä kun selailee opinnäytetyön sivuja, voi kuitenkin olla ylpeä kaikesta tekemästä työstä.

Vaikka välillä tuli epätoivoisia hetkiä opinnäytetyötä tehdessä, ehkä eniten omasta aiheesta kiinnostuneisuus sai jaksamaan eteenpäin. Välillä kaikki junnasi paikoillaan, mutta välillä sai aikaan senkin edestä. Sain opinnäytetyöstä myös itse irti todella paljon. Opin vielä lisää digitalisaatiosta, mutta ehkä enemmän opin vanhempien osallisuudesta, joka sekään ei ole liian usein mainittu asia esimerkiksi kirjallisuudessa. Vanhemmilla on varhaiskasvatuksessa myös todella suuri osa.

Minulta on kyselty opinnäytetyöstäni paljon, ja on ollut mukava nähdä, että digitalisaatio kiinnostaa myös muita alan työntekijöitä, vaikka se selvästikin on asia, jota kartoitetaan vielä jossain määrin. Siksi olenkin hyvin iloinen saadessani tehdä opinnäytetyön juuri tästä aiheesta. On mukavaa olla melkeinpä etunenässä kulkija, sillä uskon, että digitalisaatio tulee muuttamaan varhaiskasvatusta vuosien saatossa vielä paljon.

Tein opinnäytetyötä enimmäkseen yksin, ja se on ollut mielestäni hyvä asia. Vaikka varhaiskasvatus on alana todella hektinen ja toiminnantäyteinen, minä olen päässyt opinnäytetyön aikana vain olemaan rauhassa ja keskittymään oleellisiin asioihin ja etsimään tietoa opinnäytetyön aiheista. Se oli aluksi itselle vaikeaa, mutta pikkuhiljaa alkoi tottua siihen ajatukseen ja esimerkiksi teorian etsiminen alkoi olla koko ajan helpompaa. Huomasin myös, että vaikka opinnäytetyöraportin kirjoittamisen aloittaminen oli usein työn ja tuskan takana, aina vauhtiin päästessään sitä saattoi tehdä todella kauan ja sisältö tuli kuin itsestään. Se vei mukanaan usein.

Olen todella tyytyväinen opinnäytetyöni lopputulokseen, ja toivon sen olevan oikeasti hyödyllinen yhteistyökumppanilleni Eurajoen kunnalle. Vaikka tätä onkin tehnyt vain

yksi ammattikorkeakouluopiskelija, niin kyseessä on kuitenkin pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti tehty tutkimus, jolla on tarkoitus ja jonka eteen on käytetty useita viikkoja. Silloin siinä täytyy myös olla jotain järkevää ja hyödyllistä sisältöä, ja toivottavasti tämän opinnäytetyön valmistuttua jotain ideoita lähdetään viemään eteenpäin.

Digiloikka näkyy jo, ja se tulee olemaan pitkä hyppy.

LÄHTEET

CGI:n www-sivut. 2017. Viitattu 23.11.2017. <https://www.cgi.fi/>

Digitalisaatio terveyden ja hyvinvoinnin tukena - Sosiaali- ja terveysministeriön digitalisaatiolinjaukset 2025. 2016. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2016:5 Viitattu 30.11.2017. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75526/JUL2016-5-hallinnonalan-digitalisaation-linjaukset-2025.pdf>

Eurajoen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Viitattu 22.11.2017. <http://www.eurajoki.fi/wp-content/uploads/2016/12/Eurajoen-kunnan-varhaiskasvatussuunnitelma-1.8.2017.pdf>

Falenius, M., Leino, M., Leinonen, R., Lumme, R., & Sundqvist, L. 2006. Opinnäytetyön ohjausprosessi. Viitattu 22.11.2017. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030906/1113558655385.html>

Heikkonen, H & Ylönen, K. 2010. Verkkopalveluiden hyödyntäminen sosiaalialan työssä. Teoksessa Pohjola, A., Kääriäinen, A. & Kuusisto-Niemi, S. (toim.) Sosiaalityö, tieto ja teknologia. Juva: WS Bookwell Oy, 113-130.

Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa K. Karila, M. Alasuutari, M. Hännikäinen, A-R. Nummenmaa & H. Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 91-108

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee. – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Oppaita 63. Helsinki: Stakes

Ketola, K. Fwd: Opinnäytetyöhön benchmarkingia. Vastaanottaja: Joni Rinne. Lähetetty 11.10.2017 klo 12.48. Viitattu 23.11.2017

Kronqvist, E-L. & Jokimies, J. 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi -selvityksestä. Helsinki: Stakes.

Kuronen, M. & Isomäki, H. 2010. Parempaa sosiaalityötä vai teknologian orjuutta? – ihmisläheisen tietojärjestelmien kehittämisen mahdollisuudet sosiaalityössä. Teoksessa Pohjola, A., Kääriäinen, A. & Kuusisto-Niemi, S. (toim.) Sosiaalityö, tieto ja teknologia. Juva: WS Bookwell Oy, 185-210.

Lapin ammattikorkeakoulun www-sivut, 2017. Viitattu 22.11.2017. <http://www.lapinamk.fi/fi>

Liukko, S. & Perttula, S. 2017. Opinnäytetyön raportointi. Viitattu 22.11.2017. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/raportointiohje/>

Manninen, P., Rissanen, R. & Ruohonen, S. 2009. Haastattelu. Viitattu 21.3.2018. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/030906/1144934265902/1144934468296/1144934658929/1146047870666.html>

Mäkipää, L. 'Sosiaalipalvelut ja hyvä, paha teknologia'. ISOblogi - Tietoa - taitoa – toimintaa. 24.3.2017. Viitattu 28.11.2017. <http://isonetti.blogspot.fi/2017/03/sosiaali-palvelut-ja-hyva-paha-teknologia.html>

Mäkisalo-Ropponen, M. 2016. Kohti yhdessä tekemisen kulttuuria. Helsinki: Draa-matyö.

Peda.netin www-sivut. 2018. Viitattu 14.2.2018. <https://peda.net/>

Pohjola, A., Kääriäinen, A. & Kuusisto-Niemi, S. 2010. Sosiaalityön, tiedon ja teknologian kohtaamisia. Teoksessa Pohjola, A., Kääriäinen, A. & Kuusisto-Niemi, S. (toim.) Sosiaalityö, tieto ja teknologia. Juva: WS Bookwell Oy, 9-20.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2015. Digitalisaatio avaa kansalaiselle täysin uusia ovia terveystalouteen. Viitattu 30.11.2017. http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/digitalisaatio-avaa-kansalaiselle-taysin-uusia-ovia-terveyspalveluihin

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2017. Sote- ja maakuntauudistuksen digitalisaatio tehdään yhdessä - tietojärjestelmät rakennetaan vaiheittain. Viitattu 30.11.2017. http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/sote-ja-maakuntauudistuksen-digitalisaatio-tehdään-yhdessä-tietojärjestelmät-rakennetaan-vaiheittain

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. 2017. Viitattu 23.11.2017. <https://www.thl.fi/fi/>

Tiilikka, A. 2010. Kasvatuskumppanuus – tulevaisuuden osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Teoksessa L. Turja & E. Fonsén (toim.) Suuntana laadukas varhaiskasvatus – Professori Eeva Hujalan matkassa. Tampere: Juvenes Print, 66-79

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. 2016. Tampere: Opetushallitus. Määräykset ja ohjeet 2016:17. Viitattu 23.11.2017. http://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf

Visman www-sivut. 2018. Viitattu 4.1.2018. <https://www.visma.fi/>

Välimäki, A. 2002. Lapsiperheet vaikuttajina. Teoksessa Kohonen, K & Tiala, T. (toim.) Kuntalaiset ja hyvä osallisuus. Helsinki: Art-Print Oy, 80-82.

LIITE 1

Google Forms -nettisivun kautta ei pysty ottamaan kopiota vanhemmille tehdystä kyselystä, mutta kyselyn kysymykset ja vastausvaihtoehdot ovat tässä liitteessä.

Kysely Osallisuudesta Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksessa mukana oleville vanhemmille

Hei! Olen sosionomiopiskelija Joni Rinne Satakunnan ammattikorkeakoulusta, sosiaalialan opinnoissani suuntaudun varhaiskasvatukseen. Teen yhteistyössä Eurajoen kunnan kanssa opinnäytetyötä aiheanimellä Digitalisaation kehittämissuunnitelma Eurajoen kunnalle – vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa. Tämä kysely toimii lähtökohtana opinnäytetyölleni.

Kysely on tarkoitettu vain Eurajoen kunnan varhaiskasvatuksessa mukana oleville vanhemmille. Kyselyn tarkoituksena on saada tietoa eurajokelaisten vanhempien mielipiteistä ja toiveista varhaiskasvatukseen liittyen, pääkohteena vanhempien osallisuus digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntäen.

Digitalisaatiolla tarkoitetaan digitaalitekniikan yleistymistä arkielämän toiminnoissa. Digitalisaatio muuttaa tapoja, joilla ihmiset ovat tekemisissä keskenään ja asioivat yhteiskunnassa. Internet, matkapuhelimet ja sosiaalinen media ovat oleellinen osa digitalisaatiota. (Koiranen, Räsänen, Södergård, 2016, 24)

Kyselyyn voi osallistua nimettömästi, mutta jos haluat olla mukana kahden Marimekon kankaisten kosmetiikkalaukun arvonnassa, jätä yhteystietosi kyselyn lopussa olevaan osioon. Nimiä ei julkaista mihinkään.

Jos vastauksissasi olisi eroja eri lasten kohdalla, mikäli perheessänne on enemmän kuin yksi ja he ovat eri paikassa tai ryhmässä varhaiskasvatuksessa, voit vastata kyselyyn halutessasi uudestaan joka lapsesi kohdalta.

1. Olen lapsen...

- Äiti

- Isä
  - Muu huoltaja
2. Lapseni varhaiskasvatuspaikka/päiväkoti? (voit valita myös useamman)
    - Päiväkoti Majakka
    - Päiväkoti Metsätähti
    - Päiväkoti Kuunari
    - Päiväkoti Käpylä
    - Perhepäivähoito
    - Ryhmäperhepäivähoito
  3. Kuinka tyytyväinen olet tällä hetkellä omiin osallisuusmahdollisuuksiisi kokonaisuudessaan lapsesi varhaiskasvatuksessa? ”Yhteisöissä osallisuus ilmenee jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena, sekä mahdollisuutena vaikuttaa omassa yhteisössä.” (THL)
    - Asteikolla 1-5 (1=tyytymätön, 5=tyytyväinen)
  4. Jos mielessäsi on syitä tyytymättömyyteen tai tyytyväisyyteen, niin mitä syitä? (avoin kysymys)
  5. Kuinka hyvät mahdollisuudet sinulla on antaa suullista palautetta lapsesi varhaiskasvatuspaikan toiminnasta?
    - Asteikolla 1-5 (1=tyytymätön, 5=tyytyväinen)
  6. Kuinka hyvät mahdollisuudet sinulla on antaa suullista palautetta lapsesi varhaiskasvatuspaikan toiminnasta?
    - Asteikolla 1-5 (1=tyytymätön, 5=tyytyväinen)
  7. Kuinka usein annat palautetta – joko hyvää tai huono, suullista tai kirjallista – lapsesi varhaiskasvatuspaikan toiminnasta?
    - En koskaan
    - Harvoin
    - Joskus
    - Usein
  8. Kuinka tarpeelliseksi kokisit esimerkiksi jonkinlaisen sähköisen järjestelmän, jossa voisit antaa palautetta lapsesi varhaiskasvatuspaikan toiminnasta?
    - Asteikolla 1-5 (1=Ei käyttöä, 5=Tällaista tarvitaan!)
  9. Kuinka hyvin saat tietoa lapsesi päivä kulusta ja kuulumisista päiväkodin henkilökunnalta?

- Asteikolla 1-3 (1=En ollenkaan, 3=Riittävästi)
10. Mitä haluaisit tietää lapsesi päivästä varhaiskasvatuspaikassaan? (avoin kysymys)
11. Kuinka tarpeelliseksi kokisit digitaalisen sovelluksen (esim. puhelimeen), josta näet miten lapsesi päivä on mennyt?
- Asteikolla 1-5 (1=Ei käyttöä, 5=Tällaista tarvitaan!)
12. Kuinka hyvin saat tietoa lapsesi varhaiskasvatuspaikan toiminnasta? (päiväkotiryhmän toiminnasta, aktiviteeteista, ruuasta ym.)
- Asteikolla 1-3 (1=En ollenkaan, 3=Riittävästi)
13. Onko joitain tiettyjä asioita, joista haluat saada tietoa lapsesi varhaiskasvatuspaikan toiminnasta? (avoin kysymys)
14. Kuinka tarpeelliseksi kokisit sähköisen sovelluksen, josta nähdä reaaliaikaisesti mitä milloinkin päiväkodissa tehdään?
- Asteikolla 1-5 (1=Ei käyttöä, 5=Tällaista tarvitaan!)
15. Kuinka tarpeelliseksi kokisit sähköisen sovelluksen, josta nähdä kirjallisesti lapsesi varhaiskasvatuspaikan päivä- ja viikkosuunnitelmat?
- Asteikolla 1-5 (1=Ei käyttöä, 5=Tällaista tarvitaan!)
16. Kuinka hyvin tunnet pystyväsi olemaan yhteydessä lapsesi varhaiskasvatuspaikkaan yleensäkin missä tahansa asiassa?
- Asteikolla 1-5 (1=En ollenkaan, 5=Riittävän hyvin)
17. Jos mieleesi tulee jotain muuta liittyen digitalisaatioon, sen tuomiin mahdollisuuksiin tai omaan osallisuuteesi varhaiskasvatuksen vanhempana, ole hyvä ja kirjoita se alla olevaan tilaan. Millaisia osallisuuttasi lisääviä sovelluksia tai järjestelmiä voisi luoda digitalisaation avulla? (avoin kysymys)

Jos haluat osallistua arvontaan, ole hyvä ja jätä yhteystietosi tähän. (nimi ja puhelinnumero)

Yhteystietoja käytetään vain ja ainoastaan arvonnassa, eikä niitä ole mahdollista yhdistää vastauksiin. Kaikkien yhteystietonsa ilmoittaneiden kesken arvotaan kaksi Marimekon kankaista kosmetiikkalaukkuja. (avoin kysymys)

Kiitos vastauksista

terv. Joni Rinne